პროლეტარიელნო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ლიტერატურა და ხელოვნება

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის და ხელოვნების საქმეთა სამმართველოს ყოველკვირეული ორგანო

№ 7 (60), პარასკევი, 23 თებერვალი, 1945 წ. ფასი 1 მან.

გაუმარჯოს ძლევამოსილ წითელ არმიას, განმათავისუფლებელ არმიას, რომელმაც გერმანელი ფაშისტი დამპყრობლები განდევნა საბჭოთა მიწა-წყლიდან და ანადგურებს ჰიტლერელთა ჯარებს გერმანიის ტერიტორიაზე!

ბრძანება უმაღლესი მთავარსარდლისა

1945 წლის 23 თებერვალი № 5 ქალაქი მოსკოვი

ამხანაგო წითელარმიელებო და წითელფლოტელებო, სერჟანტებო, ოფიცრებო და გენერლებო! დღეს ჩვენ ვდღესასწაულობთ წითელი არმიის არსებობის 27-ე წლისთავს.

დიდი ლენინის მიერ უცხოელ დამპყრობთა თავდასხმისაგან ჩვენი სამშობლოს დასაცავად შექმნილმა და ბოლშევიკური პარტიის მიერ გამოზრდილმა წითელმა არმიამ თავისი განვითარების სახელოვანი გზა განვლო. მან ღირსეულად გაამართლა თავისი ისტორიული დანიშნულება და სამართლიანად ითვლება საბჭოთა ხალხის საყვარელ პირმშოდ. სამოქალაქო ომის წლებში წითელმა არმიამ მრავალრიცხოვანი მტრებისაგან დაიცვა ახალგაზრდა საბჭოთა სახელმწიფო. გერმანელთა შემოსევის წინააღმდეგ სამამულო ომის დიდ ბრძოლებში წითელმა არმიამ საბჭოთა კავშირის ხალხები იხსნა გერმანულ-ფაშისტური მონობისაგან, დაიცვა ჩვენი სამშობლოს თავისუფლება და დამოუკიდებლობა და დაეხმარა ევროპის ხალხებს გერმანიის უღლის დამხობაში.

წითელი არმიის 27-ე წლისთავს ჩვენ ახლა ვეგებებით მტერზე ახალ ისტორიულ გამარჯვებათა ვითარებაში. წითელმა არმიამ არა მარტო გაათავისუფლა ჰიტლერული სიბილწისაგან მშობლიური მიწა-წყალი, არამედ მრავალი ასეული კილომეტრითაც უკუაგდო მტერი იმ ზღუდეებიდან, რომლებიდანაც გერმანელები ავაზაკურად დაესხნენ თავს ჩვენს ქვეყანას, ომი გადაიტანა გერმანიის ტერიტორიაზე და ახლა ჩვენი მოკავშირეების არმიებთან ერთად წარმატებით ამთავრებს გერმანელ ფაშისტთა არმიის განადგურების საქმეს.

ამა წლის იანვარში წითელმა არმიამ მტერს თავს დაატეხა უმაგალითო ძალის დარტყმა მთელს ფრონტზე ბალტიკიდან კარპატის მთებამდე. მან 1.200 კილომეტრ სიგრძეზე შემუსრა გერმანელთა მძლავრი თავდაცვა, რომელსაც ისინი მთელი რიგი წლების განმავლობაში ჰქმნიდნენ. შეტევის მსვლელობაში წითელმა არმიამ სწრაფი და უნარიანი მოქმედებით მტერი უკუაგდო შორს დასავლეთისაკენ. საბჭოთა ჯარებმა შეუპოვარი ბრძოლებით წაიწიეს წინ აღმოსავლეთ პრუსიის საზღვრებიდან ვისლის ქვემო წელამდე—270 კილომეტრით, ვისლაზე მდებარე პლაცდარმიდან ვარშავის სამხრეთით მდინარე ოდერის ქვემოწელამდე — 570 კილომეტრით, სანდომირის პლაცდარმიდან გერმანული სილეზიის სიღრმეში—480 კილომეტრით.

ჩვენი ზამთრის შეტევის წარმატებებმა უწინარეს ყოვლისა ის გამოიწვიეს, რომ ჩაჰფუშეს დასავლეთში გერმანელთა ზამთრის შეტევა, რასაც მიზნად ჰქონდა ბელგიისა და ელზასის დაპყრობა, და საშუალება მისცეს ჩვენი მოკავშირეების არმიებს თავის მხრივ შეტევაზე გადასულიყვნენ გერმანელთა წინააღმდეგ და მით თავიანთი შეტევითი ოპერაციები დასავლეთში შეეთანხმებინათ წითელი არმიის შეტევითი ოპერაციებისათვის აღმოსავლეთში.

1945 წლის იანვარ-თებერვალში 40 დღის შეტევის მანძილზე ჩვენმა ჯარებმა გერმანელები განდევნეს 300 ქალაქიდან, ხელთ იგდეს 100-მდე სამხედრო ქარხანა, რომლებიც ამზადებენ ტანკებს, თვითმფრინავებს, საჭურველსა და საომარ მასალას, დაიკავეს 2.400-ზე მეტი სარკინიგზო სადგური, ხელთ იგდეს 15.000 კილომეტრზე მეტი სიგრძის რკინიგზების ქსელი. ამ მოკლე ხნის განმავლობაში გერმანიამ დაჰკარგა 350.000-ზე მეტი ჯარისკაცი და ოფიცერი ტყვეთა სახით და სულ მცირე 800.000 მოკლულთა სახით. ამავე პერიოდში წითელმა არმიამ მოსპო და ხელთ იგდო გერმანელთა დაახლოებით 3.000 თვითმფრინავი, 4.500-ზე მეტი ტანკი და თვითმავალი ქვემეხი, სულ მცირე 12.000 ქვემეხი.

ამის შედეგად წითელმა არმიამ მთლიანად გაათავისუფლა პოლონეთი და ჩეხოსლოვაკიის ტერიტორიის მნიშვნელოვანი ნაწილი, დაიკავა ბუდაპეშტი და ომიდან გამოიყვანა გერმანიის უკანასკნელი მოკავშირე ევროპაში — უნგრეთი, დაიკავა აღმოსავლეთ პრუსიისა და გერმანული სილეზიის უმეტესი ნაწილი და გზა გაიკაფა ბრანდენბურგში, პომერანიაში, ბერლინის მისადგომებისაკენ.

ჰიტლერელები იკვეხნიდნენ, რომ ას წელზე მეტია მტრის არც ერთი ჯარისკაცი გერმანიის ფარგლებში არ ყოფილა და რომ გერმანიის არმია ომობდა და იომებს მხოლოდ სხვათა მიწა-წყალზე. ახლა გერმანელთა ამ ტრაბახს ბოლო მოეღო.

ჩვენმა ზამთრის შეტევამ დაგვანახვა, რომ წითელი არმია პოულობს ახალ და ახალ ძალებს სულ უფრო რთული და ძნელი ამოცანების გადასაჭრელად. მისმა სახელოვანმა მეომრებმა ახლა ისწავლეს მტრის განადგურება და მოსპობა თანამედროვე სამხედრო მეცნიერების ყველა წესის მიხედვით. თავიანთი დიადი განმათავისუფლებელი მისიის შეგნებით აღფრთოვანებული ჩვენი მებრძოლები გვიჩვენებენ გმირობისა და თავდადების სასწაულებს, უნარიანად ახამებენ მამაცობასა და შემართებას ბრძოლაში თავისი იარაღის ძალისა და ძლიერების სრულ გამოყენებასთან.

წითელი არმიის გენერლები და ოფიცრები ოსტატურად უხამებენ მძლავრი ტექნიკის მასირებულ დარტყმებს ოსტატურსა და სწრაფ მანევრს. ომის მეოთხე წელს წითელი არმია უფრო მტკიცე და ძლიერი გახდა, ვიდრე ოდესმე იყო, მისი საბრძოლო ტექნიკა კიდევ უფრო სრულყოფილი, ხოლო საბრძოლო ოსტატობა ბევრად უფრო მაღალი გახდა.

ამხანაგო წითელარმიელებო და წითელფლოტელებო, სერჟანტებო, ოფიცრებო და გენერლებო! ახლა გერმანელებზე სრული გამარჯვება ახლოა. მაგრამ გამარჯვება არასოდეს არ მოდის თავის თავად — იგი მძიმე ბრძოლებში, შეუპოვარ შრომაში მოიპოვება. განწირულ მტერს ბრძოლაში გამოჰყავს უკანასკნელი ძალები, სასოწარკვეთით გვიწევს წინააღმდეგობას, რათა თავიდან აიცილოს მკაცრი შურისგება. იგი ებღაუჭება და კვლავაც ჩაებღაუჭება ბრძოლის უაღრესად უკიდურეს და საზიზღარ საშუალებებს. ამიტომ უნდა გვახსოვდეს, რაც უფრო ახლოა გამარჯვება, მით უფრო დიდი უნდა იყოს ჩვენი სიფხიზლე, მით უფრო ძლიერი უნდა იყოს ჩვენი დარტყმები მტრისადმი.

საბჭოთა მთავრობისა და ჩვენი სახელოვანი ბოლშევიკური პარტიის სახელით მოგესალმებით თქვენ და გილოცავთ წითელი არმიის 27-ე წლისთავს!

საბჭოთა სახელმწიფოს შეიარაღებული ძალების მიერ გასული წლის განმავლობაში მოპოვებულ დიად გამარჯვებათა აღსანიშნავად,—

ვბრძანებ:

დღეს, 23 თებერვალს, წითელი არმიის 27-ე წლისთავის დღეს 20 საათზე მიცემულ იქნას სალუტი ოცი საარტილერიო ზალპით მოსკოვში, ლენინგრადში, კიევში, მინსკში, პეტროზავოდსკში, ტალინში, რიგაში, ვილნიუსში, კიშინიოვში, თბილისში, სტალინგრადში, სევასტოპოლში, ოდესაში, ლვოვში.

გაუმარჯოს ჩვენს ძლევამოსილ წითელ არმიას!

გაუმარჯოს ჩვენს ძლევამოსილ სამხედრო-საზღვაო ფლოტს!

გაუმარჯოს ჩვენს მძლავრ საბჭოთა სამშობლოს!

სამარადისო დიდება გმირებს, რომლებიც დაეცნენ ჩვენი სამშობლოს თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში!

სიკვდილი გერმანელ დამპყრობლებს!

უმაღლესი მთავარსარდალი
საბჭოთა კავშირის მარშალი ი. სტალინი

წინ, ჰიტლერული გერმანიის განადგურებისათვის!

ხვალ საბჭოთა კავშირის ხალხთა ერთისულოვანი ოკეანი დღესასწაულებს თავისი მშობლიური წითელი არმის 27-ე წლისთავს. წითელი არმიის დაბადების დღე იყო ღირსშესანიშნავი დღე გადამწყვეტი წინააღმდეგობისა გერმანიის იმპერიალიზმის ჯარებისადმი, იმპერიალიზმისა, რომელიც 27 წლის წინათ შეშიეტრა ჩვენს ქვეყანაში და ცდილობდა გაესრისა ახალგაზრდა საბჭოთა სახელმწიფო, თავის კოლონიად გადაექცია ჩვენი თავისუფალი სამშობლო. მაშინ გერმანული იმპერიალიზმის წინააღმდეგ ბრძოლებში იშვა ჩვენი სახელოვანი არმია. ახლა იმავე გერმანელ, მაგრამ კიდევ უფრო გათავხედებულ და უკიდურესად გამხეცებულ დამპყრობთა წინააღმდეგ ბრძოლებში წითელი არმია გაიზარდა, გამოიწრთო და, დიდი სტალინის წინამძღოლობით, მსოფლიოს ყველაზე ძლიერ, ყველაზე მძლავრ არმიად იქცა.

უკანასკნელი წელი წითელი არმიის დიად ისტორიულ გამარჯვებათა წელი იყო. ერთი წლის წინათ, წითელი არმიის 26-ე წლისთავის წინადღეს, ბოლშევიკების პარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა წითელი არმიის მამაც მეომრებს შემდეგი საბრძოლო მოწოდებით მიმართა: „აღეგავით საბჭოთა მიწა-წყლიდან საზიზღარი დამპყრობლები!“. სამშობლო მოუწოდებდა თავის მეომრებს: „შეუპოვრად გასწიეთ წინ ჩვენი დასავლეთი საზღვრებისაკენ!“ წითელმა არმიამ შეასრულა ეს დიადი მისია. წითელმა არმიამ გერმანელი ფაშისტი დამპყრობლები განდევნა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მთელი ტერიტორიიდან. შარშანდელი წელი ჰიტლერელი არამზადებისაგან შშობლიური მიწა-წყლის სრული გაწმენდის წელი იყო. ამიერიდან და სამუდამოდ ჩვენი მიწა-წყალი თავისუფალია ჰიტლერული სიბილწისაგან.

ამიტომ ახალი სიტყვები, ზეიმითა და ჩვენი არმიისათვის, ჩვენი ხალხისათვის სიამაყით აღსავსე სიტყვები, გვესმის ჩვენ საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მოწოდებებში, რომლებიც გუშინ გამოქვეყნდა წითელი არმიის 27-ე წლისთავისათვის. პირველივე მოწოდება ამბობს:

„გაუმარჯოს ძლევამოსილ წითელ არმიას, განმათავისუფლებელ არმიას, რომელმაც გერმანელი ფაშისტი დამპყრობლები განდევნა საბჭოთა მიწა-წყლიდან და ანადგურებს ჰიტლერელთა ჯარებს გერმანიის ტერიტორიაზე!“.

ერთი წლის წინათ ოპერატიული ცნობა იუწყებოდა წითელი არმიის წარმატებითს შეტევას ლუგის სამხრეთ-დასავლეთით და სამხრეთით მდებარე რაიონებში. ილმენის ტბის სამხრეთ-დასავლეთით და სამხრეთით, ქალაქ ხოლმის დასავლეთით და სამხრეთ-დასავლეთით. წითელი არმიის 26-ე წლისთავის წინადღეს ჩვენმა ჯარებმა იერიშით დაიკავეს უკრაინის დიდი სამრეწველო ცენტრი ქალაქი კრივოი როგი. ეს სულ ერთი წლის წინათ იყო. დახედეთ საომარი მოქმედების რუკას! ჩვენი მშობლიური ქალაქები უღრმეს ზურგში არიან. რა დიდი გზაა განვლილი! ბრძოლაში სწარმოებს დნეპიგის სამხრეთით, ბერლინიდან **ოცდაექვსმეტ** ათეულ კილომეტრზე, გერმანიის **მიწა-წყლის** სიღრმეში ოდერის გაღმა. თითქმის სავსებით განთავისუფლებულია მეგობრული პოლონეთი. მთავრდება მეგობრული იუგოსლავიის განთავისუფლება. თავისუფლდება მეგობრული ჩეხოსლოვაკია. მტერი შემწყვდეულია თავის ბუნაგში, და ახლოვდება მისი სრული ჭოსპობის ჟამი. მძლავრმა საბჭოთა კავშირმა იხსნა ევროპის ცივილიზაცია ფაშისტი დამრბევლებისაგან. ჩვენი მოკავშირეების არმიებთან ერთად ჩვენ ახალ-ახალ გამანადგურებელ დარტყმებს ვუმზადებთ ჰიტლერული გერმანიის გულს. ძველ მსოფლიოში გაისმის საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მოწოდების მგზნებარე სიტყვები:

„გაუმარჯოს ინგლის-საბჭოთა კავშირ-ამერიკის საბრძოლო კავშირის გამარჯვებას გერმანელ ფაშისტ დამპყრობლებზე! გამანადგურებელი დარტყმები მივაყენოთ ფაშისტურ გერმანიას აღმოსავლეთიდან, დასავლეთიდან, ჩრდილოეთიდან და სამხრეთიდან! აღვგავოთ პირისაგან მიწისა გერმანიის იმპერიალიზმი! უზრუნველყოთ მტკიცე მშვიდობიანობა მთელი მსოფლიოს ხალხთა შორის!“

გრანდიოზულ განმათავისუფლებელ ლაშქრობაში, წითელი არმიის უმაგალითო შეტევაში, რაც უკვე ორ წელზე მეტ ხანს გრძელდება, ჩვენმა ჯარებმა მაღალი ოსტატობა გამოიჩინეს. მათ ისწავლეს მტრის განადგურება და დამარცხება. წითელი არმია მრისხანე ძალა გახდა და სჯობინის მტერს თავისი მხედრული უნარითა და საბრძოლო ტექნიკით. იმარჯვებს სტალინური მხედართმთავრული ხელოვნება. იმარჯვებს სტალინური მეცნიერება გამარჯვებისა.

ახლა, როცა ჰიტლერული გერმანია სრული კატასტროფის წინაშე დგას, როცა მტერი მიყვანილია უფსკრულის პირას, წითელმა არმიამ და მოკავშირეთა არმიებმა უნდა დაამთავრონ გერმანელ ფაშისტთა არმიის განადგურების საქმე, ბოლო მოუღონ ფაშისტ მხეცს მის საკუთარ, ბუნაგში და გამარჯვების დროშა აიფრიალონ ბერლინში. ეს დიადი ამოცანა ახლა მომავალში რომ შესრულდეს, როგორც ეს სურს ჩვენს ხალხს, როგორც ეს სურთ მსოფლიოს თავისუფლებისმოყვარე ხალხებს, ამისათვის ბოლშევიკების პარტია მოუწოდებს ჩვენს წითელ არმიას მთელი თავისი ძალების ახალი მობილიზაციისაკენ გადამწყვეტი იერიშისათვის.

მტერი სასოწარკვეთილ წინააღმდეგობას გვიწევს. იგი უბრძოლველად არ გვნებდება. მტერს სურს სული მოითქვას, არსებობა გაახანგრძლივოს. ნუ მივცემთ მას ამის საშუალებას! საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი მოგვიწოდებს:

„წითელი არმიის მეომრებო! გამანადგურებლად ურტყით გერმანელ ფაშისტ დამპყრობლებს! არ მისცეთ მტერს სულის მოთქმის საშუალება! ურტყით მას დაუნდობლად, საბჭოთა იარაღის მთელი ძალით! წინ, დასავლეთისაკენ!“.

ბოლშევიკების პარტია ასწავლის ჩვენს ჯარებს ომის სტალინურ ხელოვნებას. საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მოწოდებებში **„წითელი არმიის ყოველ გვარეობის ჯარი პოულობს თავის საბრძოლო ამოცანას.** ქვეითებმა თამამად და გაბედულად უნდა დასძლიონ მტრის თავდაცვა, განუწყვეტლივ სდევნონ და ანადგურონ ფაშისტთა ჯარები, არ მისცენ მათ ახალ ზღუდეებზე გამაგრების საშუალება. არტილერისტებმა და ნაღმმტყორცნელებმა მძლავრი და მარჯვე ცეცხლითი დარტყმებით უნდა ანადგურონ მოწინააღმდეგის თავდაცვა, მოსპონ მტრის ცოცხალი ძალა და საბრძოლო ტექნიკა. ტანკისტებს მოეთხოვებათ სავსებით გამოიყენონ ჩვენი ტანკების მაღალი საბრძოლო თვისებები, მუსრონ მტერი და კვალდაკვალ სდიონ მას. მფრინავებმა—ჩვენი სამშობლოს შეკარდნებმა ჰაერიდან მძლავრი დარტყმებით უნდა ანადგურონ მოწინააღმდეგის ჯარები და საბრძოლო ტექნიკა, ანგრიონ მისი კომუნიკაციები, გზა გაუკაფონ ჩვენს შემტევ ჯარებს. წითელი არმიის კავალერისტებს პარტია მოუწოდებს: სწრაფად სდევნეთ მტრის ჯარები, გულადად შეიჭრეთ მოწინააღმდეგის რიგებში, შემოუარეთ მის ფლანგებს, გარს შემოერტყით და მოსპეთ გერმანელი ფაშისტი ქვეწარმავლები.

წითელი არმიის მეომრებთან ერთად გერმანელებს ანადგურებს ჩვენი ქვეყნის მამაცი სამხედრო-საზღვაო ფლოტი. მისი ამოცანაა კიდევ უფრო ძლიერად ურტყას მტრის საზღვაო კომუნიკაციებს, ჩასძირონს მოწინააღმდეგის ხომალდები და ტრანსპორტები, გასწმინდოს ზღვის სივრცეები ფაშისტური სიბილწისაგან.

საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტი საბრძოლო მოწოდებებით მიმართავს მეკავშირეებს, მზვერავებს, მესაზღვრეებს, საინჟინრო ჯარების მებრძოლებსა და ოფიცრებს, სამედიცინო მუშაკებს და საჯარისო ზურგის მუშაკებს. კავშირგაბმულობა წითელი არმიის ნერვია. კარგი კავშირგაბმულობის გარეშე შეუძლებელია ბრძოლის მართვა, შეუძლებელია ყველა გვარეობის ჯარის თანამოქმედების უზრუნველყოფა. დაზვერვა არმიის თვალი და ყურია. მზვერავები მოწოდებული არიან დაეხმარონ ჩვენს შემტევ ჯარებს მტრის აუცდენლად განადგურებაში. საჯარისო ზურგის მუშაკები ჩვენი არმიის ერთ-ერთი ყველაზე პასუხისმგებელი რგანმია. საბრძოლო ტექნიკის, საომარი მასალის, საჭურველის, სურსათის დროზე მიუწოდებლად, განსაკუთრებით კომუნიკაციების სიშორის პირობებში, წარმატებითი შეტევა შეუძლებელი იქნებოდა.

საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მოწოდებებში განსაკუთრებული ადგილი აქვს დათმობილი საბჭოთა ზურგის მუშაკებს. „წითელი არმიის ძალები მრავალგზის მატყლობს საბჭოთა ზურგის შეწყობილი მუშაობით“, — ამბობს ამხანაგი სტალინი. და ახლა, როცა წითელი არმია გადამწყვეტ შეტევას ეწევა, საბჭოთა ხალხმა კვლავ და კვლავ უნდა გაუწიოს მძლავრი დახმარება ფრონტს და **წითელ არმიასთან ერთად ძლევამოსილ დასასრულამდე მიიყვანოს ომი. ვაზადგებოდა რა** **წითელი არმიის 27-ე წლისთავისათვის, ჩვენ ხალხი გმირულ ღონისძიებებს ხმარობდა, რათა მიეცა წითელი არმიისათვის გეგმით და ტემპის გადამეტებით შეიარაღება და საომარი მასალა, სურსათი და საჭურველი. მთელი ჩვენი ქვეყანა ახალი საწარმოო წარმატებებით ეგებება დღესასწაულს. მაგრამ ჩვენ ამაზეც არ შეჩერდებით!**

ბოლშევიკების პარტია მოუწოდებს მუშებს, ინჟინრებსა და ტექნიკოსებს.

„აძლიეთ წითელ არმიას სულ უფრო და უფრო მეტი ტანკი, თვითმფრინავი, ქვემეხი, ნაღმსატყორცნი, ტყვიამფრქვევი, ავტომატი, საომარი მასალა! აუმჯობესეთ საბრძოლო მანქანების ხარისხი!“.

პარტია მოუწოდებს რკინიგზელებს, რკინიგზის ჯარების მებრძოლებსა და ოფიცრებს:

„თავდადებული და ზუსტი მუშაობით უზრუნველყავით წითელი არმიის წარმატებანი! უფრო სწრაფად ადადგინეთ გერმანელთა მიერ დანგრეული რკინიგზის ლიანდაგები და ნაგებობანი!“.

პარტია მოუწოდებს კოლმეურნეებს, მტყლებსა და საბჭოთა მეურნეობების მუშებს, სოფლის მეურნეობის სპეციალისტებს:

„საგაზაფხულო თესვის სანიმუშოდ მომზადებითა და წარმატებით ჩატარებით უზრუნველყოთ უხვი მოსავალი 1945 წელს!“

27 წლის წინათ ბოლშევიკების პარტიამ შეიქმნა წითელი არმია. ლენინი და სტალინი მისი ორგანიზატორები და ბელადები არიან. ლენინმა და სტალინმა აღზარდეს ჩვენი არმია თავისი ხალხისადმი ერთგულებისა და თავდადების სულისკვეთებით. უმაღლესთა სამხედრო ინტერვენციისა და სამოქალაქო ომის წლებში წითელი არმიის გამარჯვების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი წყარო ის იყო, რომ „წითელი არმიის ზურგისა და ფრონტის ხელმძღვანელი ბირთვი იყო ბოლშევიკების პარტია — ერთიანი თავისი ღარაზმულობითა და დისციპლინით, ძლიერი თავისი რევოლუციური სულისკვეთებით და მზადმყოფი გაეღო ყოველგვარი მსხვერპლი საერთო საქმის წარმატებისათვის, უბადლო თავისი უნარით — დაერაზმა მილიონიანი მასები და სწორად ეხელმძღვანელნა მათთვის რთულ ვითარებაში“ (საკავშირო კ. პ. (ბ) ისტორიის მოკლე კურსი). ბოლშევიკების პარტიის ეს შესანიშნავი თვისებები კიდევ უფრო მეტი ძალით გამომჟღავნდა გერმანელ ფაშისტ დამპყრობთა წინააღმდეგ ბრძოლის პერიოდში. წითელი არმიის **გამარჯვებებში ჩვენ ვხედავთ ლენინისმის** დიად გამარჯვებებს, ჩვენი ბოლშევიკური პარტიის ისტორიულ გამარჯვებებს.

ჩვენი პარტიის სიბრძნეს, ნებისყოფასა და გენიას განასახიერებს მისი დიდი ბელადი, სახელოვანი წითელი არმიის მხედართმთავარი ამხანაგი სტალინი. სტალინი ჩვენი ხალხის ბედნიერებაა. მხედართმთავართა შორის უდიდესს, მას ჩვენი ქვეყანა მიჰყავს სრული გამარჯვებისაკენ, ახალი დიდებისაკენ, უმაგალითო სიდიადისა და აყვავებისაკენ. ჩვენი ქვეყნის ხალხები, ფრონტის მეომრები, ზურგის მშრომელები, რომელნიც გამსჭვალული არიან მხურვალე სიყვარულით ბოლშევიკების პარტიისადმი, დიდი სტალინისადმი, წითელი არმიის დღეს შესძახებენ:

„გაუმარჯოს საკავშირო კომუნისტურ პარტიას ბოლშევიკებისას, ლენინ-სტალინის პარტიას — გერმანელ ფაშისტ დამპყრობლებზე გამარჯვებისათვის ბრძოლის სულისჩამდგმელსა და ორგანიზატორს!“

„ლენინის დროშით, სტალინის წინამძღოლობით — წინ, ჰიტლერული გერმანიის საბოლოო განადგურებისათვის, ჩვენი სამარადისო სამშობლოს სრული გამარჯვებისათვის!“.

„პრავდის“ 22 თებერვლის მოწინააღმ.

ყველაზე ძლიერი და მოწინავე არმია

უაღრესად სასიხარულო ვითარებაში აღნიშნავს საბჭოთა ხალხი თავისი შეიარაღებული ძალების — ძლევამოსილი წითელი არმიის არსებობის ოცდამეშვიდე წლისთავს. ამ ჭეშმარიტად სახალხო დღესასწაულს საბჭოთა ხალხი ხვდება ისეთ მომენტში, როცა წითელი არმიის მიერ განთავისუფლებულია თითქმის მთელი პოლონეთი და უნგრეთი, ჩეხოსლოვაკიის საგრძნობი ნაწილი, აღებულია თითქმის მთელი აღმოსავლეთი პრუსია, გერმანიის სილეზიისა და პომერანიის მნიშვნელოვანი ნაწილი, როცა ჩვენი არმია უახლოვდება ბერლინის კარიბჭეებს.

გასულ წელს წითელმა არმიამ ბრწყინვალედ შეასრულა მისია, რომელიც ხალხთა დიდმა ბელადმა და უმაღლესმა მთავარსარდალმა ამხანაგმა **სტალინმა** დაუსახა: მთლიანად გაანთავისუფლა საბჭოთა მიწაწყალი გერმანელ დამპყრობელთაგან. ამ ჟამად იგი იშვიათი სიმამაცით და მხედრული ოსტატობით განაგრძობს თავის დიად ისტორიულ საქმეს საბჭოთა ქვეყნის საზღვრებს გადაღმა, ფაშისტური მონობის უღლისაგან ანთავისუფლებს ევროპის ხალხებს.

ის, რისი მოწმენიც გაეხდით განსაკუთრებით ამ ერთი წლის მანძილზე, თავისთავად მეტყველებს ჩვენი არმიის სწორუპოვარ ძლიერებას.

წითელმა არმიამ, მტრის უაღრესად გააფთრებული წინააღმდეგობის მიუხედავად, ისეთი გაქანების შეტევითი ოპერაციები და წინსვლის ისეთი სისწრაფე განაკითარა იანვარ-თებერვალში, რომლის მზგავსი არ ახსოვს ომების ისტორიას. ასეთი შეტევა ძალუძს მხოლოდ და მხოლოდ ყველა სახის შეიარაღებით და მოძრაობის ყოველგვარი ტექნიკით აღჭურვილ არმიას. შეტევის ასეთი ტემპების განვითარება შეუძლია მხოლოდ უაღრესად მძაფრ ბრძოლებში გამოვლილ უმამაცეს ჯარებს, რომელებსაც ხელმძღვანელობენ ყოველმხრივ დაოსტატებული ოფიცრები და ბრძოლის ქარცეცხლში გამობრძმედილი გენერლები. ასეთი ტემპებით შეტევა ძალუძს მხოლოდ არმიას, რომელსაც მოეპოვება საუცხოოდ ორგანიზებული ზურგი, ისეთი ზურგი, რომელსაც შესწევს უნარი უზრუნველჰყოს მოძრავი ნაწილები ყველაფერი იმით, რაც აუცილებელია ბრძოლებისათვის.

ხელმძღვანელობდა რა დიდი **ლენინის** მოძღვრებით, ბრძენმა მხედართმთავარმა დიდმა **სტალინმა** შექმნა უძლეველი, ფოლადისებური არმია, რომელმაც ჭეშმარიტად სასწაულების ძოხდენა შესძლო. ამხანაგმა სტალინმა ასწავლა საბჭოთა გენერლებსა და ოფიცრებს, წითელ არმიის ყოველ მებრძოლს, ძლიერი, გამოცდილი და ვერაგი მტრის დამარცხების რთული და ძნელი ოსტატობა. საბჭოთა მეომარი, რომელიც გმირულად ასრულებს თავის მოვალეობას — მუდამ შთაგონებული იყო და არის დიდი ლენინისა და დიდი სტალინის, ამ ორი უდიდესი გენიოსის მოუდრეკელი საბრძოლო ნებისყოფით, ეს აძლევდა მას ძალას ყოველგვარ დაბრკოლებათა გადალახვისა და მტერზე გაძარჯვების მოპოვებისათვის.

წითელმა არმიამ გაუძლო უსასტიკეს, მძიმე განსაცდელს. იგი არასოდეს არ ჰკარგავდა მხნეობას, ვაჟკაცობას, შეუპოვრობასა და გაბედულობას, რადგან მას ძვალრბილში ჰქონდა გამჯდარი თავისი მაღალი დანიშნულების შეგნება, შეგნება იმისა, რომ იბრძვის საზიზღარ დამპყრობელთაგან სამშობლოს მიწაწყლის განთავისუფლებისათვის, ევროპის თავისუფლებისმოყვარე ხალხთა გადარჩენისათვის ჰიტლერული ტირანიისაგან. ეს შეგნება აძლევდა მას დევ-გმირის ძალას, ეს უკარნახებდა მას ეძებნა მტერთან პირისპირ შეხვედრა, შეეპყრო ტყვედ, სავსებით გაენადგურებინა იგი.

წითელი მებრძოლის უმაგალითო შეუპოვრობამ ცხადჰყო, რომ მას შესწევს უნარი ისე, როგორც არცერთი სხვა ქვეყნის მეომარს, აწარმოოს შეტევა წლის ყოველ დროს, შესწევს ძალა გადალახოს არა მარტო მტრის მიერ, არამედ ბუნებისაგან შექმნილი სიძნელეებიც; სწორედ იმიტომ, რომ საბჭოთა მეომრის მკერდქვეშ სცემს პატრიოტის მხურვალე გული, სწორედ იმიტომ, რომ მისი გული აღსავსეა უანგარო და სპეტაკი სიყვარულით მამულისადმი, კომუნისტური პარტიისადმი, ამხანაგ სტალინისადმი, სწორედ ამიტომ საბჭოთა მეომრებისათვის არ არსებობს დაუძლეველი დაბრკოლებანი, არაფერი შეუძლებელი და მიუწვეველი გამარჯვებისკენ მიმავალ გზაზე.

წითელი არმიის ძლიერებისა და ძლევამოსილების ერთ-ერთი მასაზრდოებელი წყარო არის ის, რომ იგი თავისი შემადგენლობით და დანიშნულებით ხალხთა ძმობის არმიაა. მის რიგებში ერთი მეორის მხარდამხარ იბრძვიან საბჭოთა ქვეყნის სამართლიანი საქმისათვის რუსი და უკრაინელი, ქართველი და სომეხი, უზბეკი და ტაჯიკი, ესტონელი და ლიტველი. ანთავისუფლებს რა ევროპის ხალხებს, წითელ არმიას თან ძიაქვს დროშა ერთა ძმური თანამშრომლობისა, დროშა ურთიერთ თანაგრძნობისა და დახმარებისა, ამიტომ არის რომ უსაზღვრო აღფრთოვანებით, სასოებით და სიყვარულით ეგებებიან მას იუგოსლაველები და ჩეხები, სლოვაკები და პოლონელები, ბოლგარელები და ნორვეგიელები.

წითელი არმია იმარჯვებდა და იმარჯვებს როგორც თავისი უბადლო სამხედრო ოსტატობით, ისე თავისი მაღალი მორალით, თავისი ლენინურ-სტალინურ იდეოლოგიით. „გაიმარჯვა ჩვენი სახელმწიფოს შეიარაღებული ძალების საბჭოთა, ლენინურ-სტალინურმა ორგანიზაციამ. ჩვენი ფრონტების მოქმედება უდიდეს მანძილზე ყინულოვანი ოკეანიდან შავ ზღვამდე დაქვემდებარა ერთ ნააზრევს, ერთ მიზანს. ომების ისტორიას არ სცოდნია მაგალითები, რომ მხედართმთავარს ეხელმძღვანელნა ასეთი ვეებერთელა შეიარაღებულ ძალებისათვის, სამხედრო ხელოვნების ისტორიამ არ იცის ფაქტები, რომ ესოდენ მნიშვნელოვანი არმიები ასეთი განსაკუთრებული სრულყოფით გაეერთიანებინოთ და წარემართოთ ერთიანი ამოცანის შესასრულებლად. საომარ ლაშქრობათა ისტორიისათვის უცნობია აგრეთვე შემთხვევები, რომ მოკლეხანში მიღწეულიყო ესოდენ დიდი სამხედრო პოლიტიკური შედეგები, როგორიც არის ის შედეგები, რომელებიც წითელ არმიამ გასულ წელს მოიპოვა. ამხანაგმა სტალინმა წითელი არმია გადააქცია ყველაზე მძლავრ და ყველაზე მოწინავე არმიად თანამედროვე არმიათაგან, აღჭურვა წითელი არმია ყოველ მტერზე, მათ შორის უძლიერესზეც გამარჯვების მეცნიერებით“ (გ. ფ. ალექსანდროვი). ყოველივე ის, არის თავდები და საწინდარი იმისა, რომ ჩვენი ძლევამოსილი წითელი არმია ბრწყინვალედ დაამგირგვინებს თავის დიად მისიას—მოსპობს რა ფაშისტ მხეცს, თავისუფლების დროშას აფრიალებს ბერლინზე.

ლავრენტი პავლეს-ძე ბერია

სურათი მხატ. ი. ვეფხვაძისა.

ᲨᲐᲚᲕᲐ ᲐᲤᲮᲐᲘᲫᲔ

მთების ზეიმი

სიმწიფეში გადასული
მშვიდად დუღდა მოსავალი,
ტკბილ ცრემლებად იღვრებოდა
ჩაშაქრული ლელვის თვალი;
ლაჟვარდების სილამაზეს
არ უჩანდა დასავალი,
ტანმოთენთილ ხეებს, ბუჩქებს
მოსდებოდათ ოქროს ალი,
ფოთლებსა და ფოთლებს შორის
ღუდღუდებდა უხვად ლალი.
საამური სუნით სწვავდა
ბალს ატამი, ვაზს ყურძენი,
შარბათსავსე ჰაერს რწყავდა
შემოდგომის შუქი ბრძენი,
მაჭრის შუშხუნს სდარაჯობდა
ზღაპარი და ღამე გრძელი
და ნაყოფის მოლოდინში
ძლივს ფშვინავდა მთა და ველი.

ეს დრო იყო, როცა ქარმა,
შავმა ქარმა დაუბერა,
მთებს მოასკდა, დაიგმინა
შეაქანა თბილი კერა,
ლაჟვარდების დასავალი
ფერფლით, კვამლით ამოკერა
და ურჩხული აწყვეტილი
დაიგრაგნა შავ ნამქერად.

ცა აიმღვრა, აიშალა,
თან ღრუბლები წაესია
და უზომოდ გადმოუშვა
მკაცრი სეტყვა, ვით წესია.
კავკასიის მთებს მოადგა
სვავი ხარბი, უმაძღარი.
ოი, მშობელ მიწას ნუთუ
უნდა წასკდეს სისხლის დვარი.

ღრუბლებიდან აიმართა
შუბლნათელი მყინვარწვერი
და დასძახა ძუძუმტეებს:
„კარს გვილეწავს ძმების მტერი,
სურს წაშალოს თამარ მეფის
დარიალზე მინაწერი,
მანდილით რომ გადაშალა
საქართველოს შვიდი ფერი,
იალბუზზე მზეს რომ სწვდება
ვახტანგ მეფის შუბის წვერი.
წამოდექით არ გაუშვათ
გზა ჩახერგეთ ქვანამქერით.

თქვენ ხომ გახსოვთ: არწივები
აქ ბრჭყალებით სწეწდნენ ღრუბლებს,
თამარ მეფის ციხე-კოშკი
ცას უხსნიდა ბროლის უბეს,
ვახტანგ მეფის ხმალის ცეცხლმა
მტრის ბანაკი აქ დაბუგა
და თქვენ შორის საქართველოს
მან დიდება ჩააგუბა.

ოი, ჩემო არწივებო
გულსავსენო მზის სხივებით,
მაღლა ადით ქათქათითა
და სვავები გლეჯეთ ფრთებით,
შავი ნისლი ჩამოადვნეთ
მაგ ბახრ თვალთა შენათებით,
ვარსკვლავები შეაშფოთეთ
გამყივარი თქვენი ხმებით,
მაღლა ადით, თავს მოევლეთ,
დაიცავით თქვენი მთები.

დავით მეფის ძლევის დროშა
ბევრჯერ მდგარა აქ მომლხენი,
დედამიწა რომ ბობოქრობს
მისი გული არის ცხელი,
წამოდექით ცხრათავა გველს
შეუკარით ყველგან ყელი.
გზა ჩარაზეთ, არ მოუშვათ
აქ სიცოცხლე რომ არ სცელოს,
შხამი რომ არ მოანთხიოს
წალკოტებს და ლამაზ მდელოს,
მოცამციმე ყვავილები
ჩვენს ბაღებში რომ არ სთელოს,
არ მოუშვათ, რომ არ დაჭრას
მხეცმა ფეხი საქართველოს.

ეს არას დროს არ მოხდება,
ქვეყანაა ამირანის,
სამას გმირის სიხსნელში არის
გაბანილი მისი ტანი,
ცხრა ძმის ხმალთა შუქით არის
ანთებული მისი ცანი,
მადლითაა აღვსებული
სახე მისი საოცარი,
არ ჩაქრება ცეცხლის ბუდე,
არ დაფარავს მას ნაცარი.

განა სძინავთ? მიწას არღვევს
მათი ძვლების შეშფოთება,
ველარ სძლებენ საფლავებში
და დგებიან თქვენებრ მთებად,
წამოსულან, მათი დროშის
კალთა მაღალ ცასა ხვდება
და სამშობლოს გამოსხმია
მოუკეცავ ძლიერ ფრთებად“.

ეს დასძახა ძუძუმტეებს
და მიეუჩდა მყინვარწვერი,
მყის გადასცა მას ბარათი,
მტრედმა თვითონ ყინვის ფერი,
ხელთ აიღო, წაიკითხა
ქართველ გმირის მონაწერი,
სიხარულის ცრემლი წასკდა
დაუსველა თეთრი წვერი.

„ცა ჩაშავდა? ხალხი დადგა
ფეხზე როგორც ერთი კაცი,
ყველა იქით ეშურება,
მამა შვილსაც აღარ აცლის,
ეჯიბრება ვინ დასძლევსო
მტრის ულეტაში სიმამაცით,
მთა დაიძრა, ბარი მიჰყვა
სურათია თვალწარმტაცი.

გორის კოშკთან ბროლის მიჯით
წყალი მოდის მაღალ მთიხო,
იქ აკვანი ასვენია,
ზედ ნათელი გადასდისო,
იავნანას ეუბნება
მას მარმაში დედის რძისო,
იადონი თავს დაჰგალობს
და არწივი ტარზე ზისო.

ამ აკვანმა ანანავა
ქვეყნის სიბრძნე და მშვენება,
ამ აკვანში იზრდებოდა,
საოცნებო ხალხის შვება,
ამ აკვნიდან გადმოფრინდა
გულის სითბო, გამარჯვება,
ამ აკვანშე გაიკვეთა
ეს ფოლადი, რომ არ ლდვება,

ამ აკვანში ლეიბად დევს
ყვავილები მაღალ მთების
ხასთუმალად აღმართული
იადონის თბილი ფრთები,
ცისარტყელად გადაშლილა
მისი ფარჩის არტახები,
საქართველო მას შესცქერის
სიყვარულით, უშრეტ კდემით,
ეტერს მას როგორ გააკარებს —
კბილით დავხრავთ, შევაკვდებით.

მტერის მოსვლა რომ გაიგო,
მზემ შესწყვიტა თითქოს ფრენა,
ბულბულებმაც შეაჩერეს
მხიარული ბაღში სტვენა,
თითქოს მისწყდა ჩქერალების
სიცილი და უხვი ლხენა,
ეამმა თავის თბილი ქროლვა
თითქოს წუთით შეაყენა.

ყვავილები აცახცახდნენ
რომ მოესმათ შავი ხმები,
სთქვეს: მტერს როგორ დავნებდებით,
უმალ ყლორტებს შევახმებით.
ანდა სოოს სწრაფმავალსა
მოეხვევით ოქროს თმებით,
დავივიწყებთ დროით ზეიმს
ჩვენც ლახვრებად ვარდვიქმნებით.

ვრცელი სივრცე შეანგრია
ვაჟკაცების ზარ-ყიჟინამ:
ვინ გაბედა, მშობლიური
ჩვენი ცა რომ შეგვიგინა,
ოი, ჩვენი ღვთაებრივი
ცხელი მიწა როგორ გრგვინავს!
მის მხურვალე ძარღვს ვერავინ
ვერ მისწვდება, ვერ გაგმირავს:

ჩვენ სტალინის სიყვარულმა
გვზარდა ზრუნვით, დაგვამშვენა,
ყვავილებსა და ვრცელ ბაღებს
მან ჩაუდგა ტკბილი ენა,
მის ბუდეში ფრთაშესხმულებს
შეგვაყვარა მაღლა ფრენა,
ის გვიცავდა, დღესაც გვიხსნის
მისი გული და მარჯვენა“.

მომავალი ბრძოლების წინ
იარაღში ჩაჯდა მხარე,
ოი, რამდენ გმირი დედის
მიწას დასთხრის ცრემლი ცხარე,
სავაუკაცოდ წასულ შვილის
ველარ ნახავს თბილ სამარეს,
ველარ მივა, მუხლმოკეცით
ყვავილს ველარ დაფარებს,
მაინც მხნეობს: სწამს რომ გმირი
შეშოადებს ოქროს კარებს.

რამდენ ლამაზ თვალთა ცრემლი
ლამაზ ლაწვებს დასველეას,
ლაწვებიდან აორთქლილი
მოედება ნისლად ველებს,
წამოვა და მისი ღვარის
დენა ქვასაც შეათხელებს,
ვერ მონახავს და საყვარელს
ვერ დაუკრეფს გულზე ხვლებს.

მაინც მხნეობს: გულს იმედი
მოსდებია ვით ხანძარი,
იცის მისი მიწის შვილი
გადმოსძახებს ძლევის ზარით.

კრემლში ზის და ხედავს როგორ
დიდ მთებს სერავს სისხლის ზოლი,
არ ანათებს, არ ზეიმობს
კავკასიის ცისა ბროლი,
შესცივია მას ურჩხულის
გამგუდველი ტყვია, ბოლი
და გრიგალის მოლოდინში
სდგას იბილისიც გრიგალთ ტოლი.

წინ რუქა დევს, მას დასცქერის
სიყვარულით როგორც მამა,
ხედავს როგორ მისდგომია
მშობელ მხარეს მტერი ლამად,
და მხურვალე გული წუთით
დიდმა დარდმა დაუნამა.
დაჯდა, წიგნი გაუგზავნა
თანამებრძოლს დამშვიდებით.
„საქართველო შენ გაფურჩქნე,
შენ შემოსე ის დიდებით,
ახლა მტერი ემუქრება
მას ფუძედან ამოგდებით,
დამდგარან და მოგელიან
შუბლშეკრული ნისლით მთები.
საქართველო საფრთხეშია,
შველას ითხოვს ძმისგან მალე,
გადაფრინდი, მიეშველე
და ხალხს ცრემლი შეუმშრალე“.

ეს უთხრა და გეგმაც მისცა
მტერი როგორ გაეხრისა.
წამოვიდა, მოაქროლებს
ძლევის დროშა, შუქი მზისა.
სანუგეშო ზარი დაჰკრა
მადლიანმა ხელმა ცაში.
გმირი მიდის, ვარსკვლავები
გამოლაგდნენ ცვრიან გზაში.
ველი შეხვდა, მთებიც შეხვდა,
მთვარე შეხვდა მას კაშკაშით.
და არწივმა ბეჭზე მჯდომმა
ნაპერწკალი გაჰკრა ბრჭყალით,
ვრცელ სივრცეში შემოხაზა
გამარჯვების ცეცხლის რკალი.
სიხარულის ქაფად დადნენ
რიონი და აქეთ მტკვარი,
მოვიდა და შემოადო
საქართველოს შუქით კარი.

ო, რა შვებით მიეგება
მას სამშობლო მკერდგაშლილი,
ადგა, გულში ჩაიკონა
საამაყო თავის შვილი.
ცას შეხედა შაღრუბლიანს
და გაშალა უმალ კალთა,
შვილის სითბო გულს რომ მოხვდა
ისევ წელში გაიმართა.
მთებმა გვერდში მთებს ახარეს
ჩამოვიდა თქვენი მხსნელი,
მისი შუქით დაიძლევა
კარს მომდგარი ჭირი, ბნელი.
ბულბულებმა დაიწმინდეს
საგალობლად ვერცხლის ყელი,
ყვავილებმაც სიხარულით
დაიგრძელეს ისევ წელი.

ჩამოვიდა და გადაწყდა
კოდეც ქვეყნის ბედისწერა,
დაიგრგვინა, და ბელადმა
ცა მარჯვენით გადასერა.
ჩამოვიდა, მტერს დაატყდა
მოვლენილი რისხვა ცისა,
სად არ დაჰქრის, რას არ სწვდება
თითქოს ელვის ფრთაზე ზიხა.
გზები შეკრა, მთები შესძრა
აადუღა ძარღვში ძალა,
და ცხრათავა გველს ლახვარით
ცხრა თავივე წააცალა.

დაიქუხა და შავ ღრუბლებს
წაუკიდა ცის ხანძარი,
ვით გრიგალი დატრიალდა
აგუგუნდა ძლევის ზარი.
ღრუბლებს ელვა რომ მოედვა,
ის ბელადის თვალი არი,
ციდან გრგვინვა რომ მოისმა
ის ბელადის გული არი,
ძირს ნათელი რომ დაეშვა
ის ბელადის სიბრძნე არი,
მისმა მადლმა მოაშუშა
მიწის ფესვი ნატყვიარი,
ღრუბლები შორს გადარეკა,
აამღერა ისევ მტკვარი,
ცა გაშალა და ლაჟვარდის
გადმოუშვა დაბლა ღვარი
და მის შუქში გაახვია
საქართველო ნამეხარი,
იქით ელვის ზრიალია,
გამარჯვება აქეთ არი.
მოსავალი ბეღლებს ამტვრევს,
და „ჩუხჩუხებს საწნახელი,
ისევ ისე ბრწყინავს მზეში
ყინვარწვერის გრძელი ყელი.

საბჭოთა საქართველოს ოცდაოთხი წელი

საბჭოთა საქართველო თავისი არსებობის ოცდამეხუთე წელში გადადგა. ოცდაოთხი წელიწადი გავიდა და მას შემდეგ, რაც ქართველმა ხალხმა დაამხო უცხოელი იმპერიალისტების ხელისშემწყობი [illegible] რებული ექსპლოატატორული წესწყობილება და წითელი არმიის დახმარებით თავის დედაქალაქ თბილისში ააფრიალა დიდი ოქტომბრის ძლევამოსილი დროშა. ამ ისტორიული დღიდან ქართველმა ხალხმა თავისი ბედი კიდევ უფრო მჭიდროდ დაუკავშირა დიდ რუს ხალხს, ყველა იმ მოძმე ხალხს, რომლებთანაც ერთად ხელიხელჩაკიდებული იბრძოდა თვითმპყრობელური ტირანიის დასამხობად, მემამულურ-ბურჟუაზიულ საზოგადოებრივ ურთიერთობის მოსასპობად, მუშურ-გლეხური ხელისუფლების დასამყარებლად. ამ დღიდან დაიწყო საქართველოს ახალი ისტორია. ლენინ-სტალინის პარტიას ქართველი ხალხი განუხრელად მიჰყავს წინ, შემოქმედებითი შრომის და ბედნიერი ცხოვრების გზაზე.

საბჭოთა წყობილებამ გამოავლინა და დიდ სამოქმედო ასპარეზზე გამოიყვანა ქართველი ერის წიაღში მძიმალული შემოქმედებითი ძალები: ამოძრავდა მთელი ხალხი, გაჩაღდა ისეთი ენერგიული, დაძაბული მუშაობა მეურნეობის და კულტურის ყოველ უბანზე, რომ სულ მოკლე ხანში საქართველო იქცა მაღალი ინდუსტრიის, ინტენსიური სოფლის მეურნეობის და მოწინავე კულტურის რესპუბლიკად.

დღეს ქართველი ხალხის არსებობას აქვს მტკიცე, ურყევი საფუძველი: ეს არის მისი ფაბრიკა-ქარხნები, ელექტროსადგურები, ნაყოფიერი საკოლმეურნეო ყანები, ციტრუსებისა და ჩაის პლანტაციები, უხვმოსავლიანი ბაღ-ვენახები, კეთილმოწყობილი ქალაქები და დაბა-სოფლები, რკინიგზები და ავტოსტრადები, უამრავი სასწავლებლები, სამეცნიერო-საკვლევო ინსტიტუტები, უნივერსიტეტი და აკადემია. საბჭოთა საქართველოს აქვს სრული საფუძველი იამაყოს ოცდაოთხ წლის მანძილზე აღზრდილი თავის შესანიშნავი ადამიანებით, ინდუსტრიული და საკოლმეურნეო შრომის დიდძალი სტახანოველებით, ინჟინერ-ტექნიკოსებით, აგრონომებით, მეცნიერ-მკვლევარებით, მწერლებით, კომპოზიტორებით, მხატვრებით და მსახიობებით, რომლებიც აღჭურვილნი არიან თავიანთი საქმის შესანიშნავი ცოდნით და გამსჭვალული არიან თავიანთი სამშობლოს, ლენინ-სტალინის ჰარტიის უსაზღვრო ერთგულებით, მამულისათვის თავდადებით გრძნობით.

ქართველი ხალხის ეს მაღალი იდეურ-მორალური თვისება, მისი მორალურ-პოლიტიკური ერთიანობა განსაკუთრებული სიმკვეთრით გამოჩნდა სამამულო ომის წლებში. დიდი განსაცდელის ჟამს, როგორც ერთი კაცი, ისე დაირაზმა ლენინ-სტალინის დროშის ქვეშ მთელი ქართველი ხალხი, დაძაბა მთელი თავისი სულიერი და ფიზიკური ენერგია, რათა საფრთხისაგან გადაერჩინა სამშობლო და ღირსეული თანამებრძოლობა გაეწია რუსი, უკრაინელი და სხვა მოძმე ერებისათვის ფაშისტ ბარბაროსების წინააღმდეგ გაჩაღებულ ომში. და ქართველი ხალხის სასიქადულოდ უნდა ითქვას, რომ ის თვისება, რომელიც ისტორიულად ახასიათებდა მას, როგორც სამშობლოს თავისუფლებისათვის მებრძოლ ერს, დიდი სამამულო ომის წლებში მისმა სახელოვანმა შვილებმა კიდევ უფრო მაღალ ხარისხში, კიდევ უფრო მაღალ საფეხურზე აიყვანეს. ამას მოწმობს სიმამაცე და ვაჟკაცობა ათიათასობით ქართველი მეომრისა, რომლებიც სამამულო ომის ფრონტებზე გმირობისა და მამაცობის გამოჩენისათვის დაჯილდოებულნი არიან საბჭოთა კავშირის ორდენებითა და მედლებით, ამას მოწმობს ოცდაწლა ქარხნებისა და საკოლმეურნეო მინდვრების ქართველი სტახანოველებისა, რომლებმაც თავდაუზოგველი შრომისათვის არა ერთგზის მთავრობის ჯილდო და მადლობა დაიმსახურეს.

ქართველი ხალხის სულიერი სიდიადე, მისი სიმტკიცე, ქედმოუხრელობა, ბოლშევიკური პატრიოტული მგზნებარება, ყველა ეს თვისება, რომელსაც წლების მანძილზე ქართველ ადამიანში ზრდიდა დიდი **სტალინის** თანამებრძოლი ამხანაგი **ლავრენტი ბერია**, განსაკუთრებული სიცხადით და სიძლიერით გამომჟღავნდა სამამულო ომის წლებში. როცა გერმანელ ფაშისტთა დაჯავშნული ურდოები კავკასიონის ქედს მიუახლოვდნენ — კარზე მომდგარმა საშიშროებამ ოდნავადაც ვერ მოადუნა ქართველი ხალხის საბრძოლო ნებისყოფა, ოდნავადაც ვერ დაეჭვა იგი საბჭოთა ხალხის გამარჯვებაში, პირიქით ამ საშიშროებამ უფრო გაასალკდევა და გააკაჟა იგი. ამ მძიმე და მძაფრ დღეებში ქართველი ხალხის საუკეთესო შვილები რუს, უკრაინელ და სხვა მოძმე ერის მეომრებთან გვერდით ლომებივით იბრძოდნენ კავკასიონის უღელტეხილებზე, ისევე, როგორც სამამულო ომის ყველა ფრონტზე, გზასულობავდნენ გერმანულ ურდოებს; ხოლო ქართველი სტახანოველები ათეკეცებდნენ მუშაობას, რომ ოდნავ არ შეფერხებულიყო ფრონტისათვის იარაღ-საჭურველისა და სურსათის მიწოდება. იმ მძიმე დღეებში ქართველ ხალხს მხნეობასა და სიმტკიცეს მატებდა ის ფაქტი, რომ კავკასიის დაცვის სტალინურ გეგმის განხორციელებას უშუალოდ ხელმძღვანელობდა უდრეკი სტალინელი ამხანაგი ლავრენტი ბერია.

დღეს საბჭოთა საქართველო თავის არსებობის ოცდაოთხი წლისთავს უაღრესად სასიხარულო ვითარებაში აღნიშნავს: ჩვენი მამაცი ჯარები სპობენ ფაშისტ მტერს მისსავე ბუნაგში; მოახლოვდა დღე, როცა ფაშიზმი საკვსებით აღგვილ იქნება პირისაგან მიწისა. როცა ჩვენი გამარჯვების დროშა აღიმართება ბერლინის თავზე და ჩვენ ვიტყვით:

ჰიტლერული გერმანია მოსპობილია. კაცობრიობა სამუდამოდ განთავისუფლებულია ფაშისტური შავი ჭირის საფრთხისაგან. ამ მარად უკვდავ საქმეში თავისი მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ქართველმა ხალხმა, რომელიც 1921 წელს ფართო ისტორიულ ასპარეზზე სამოქმედოდ გამოიყვანა ლენინ-სტალინის დიადმა პარტიამ.

სერგო კლდიაშვილი

ისინი, ვინც კავკასიონს იცავდნენ

(კოდკოლკოვნიკი პროკოფი კაციტაძე)

წარსულის ზოგიერთ ომებს და მეომართა გმირობას, ჩვენ ხშირად გახლავიფრუბამი მოვყავდით. თერმოპილები, კართაგენი, მაკედონელის ომები, გორგასლანის და ალმაძენებელის ლაშქრობანი, ბასიანე, ასპინძა, ბოროდინო—ხალხთა გმირული სულის მომხიბლავ სურათებს შლიდენ ჩვენს წინაშე. მაგრამ რაოდენად ძვირთალია ყველაფერი ეს იმასთან შედარებით, რაც მძიმლიურმა წითელმა არმიამ მოიმოქმედა!

ჩვენი წითელი არმია ბრწყინვალედ შეიარაღებულია. მაგრამ მის ძლევამოსილებას, მის ძალას მხოლოდ ლითონის იარაღი კი არ წარმოადგენს,—მისი უძლეველობა არის ის სულიერი სიმაღლე, რომელიც მას ახასიათებს. იმ წლების განმავლობაში, რაც საბჭოთა ხელისუფლება არსებობს, ყოველი ჩვენთაგანი იარაღდებოდა თავისი ქვეყნისადმი სიყვარულით. შეგნება, რომ საამაყო ქვეყანას იცავ და მისთვის იბრძვი—აი ის დროშა, რომელიც ჩვენს არმიას უძღვის, აი ის ძალა, რომელიც ყველას, ფრონტზე და ზურგში, გმირულ სულს უნერგავს. ომის პირველ წელს, უკან ვიხევდით, მაგრამ უდიდეს განსაცდელის დღეებშიაც არა თუ არ შედრკა ჩვენი არმია, არამედ წუთითაც არ შერყეულა რწმენა, რომ საბოლოო გამარჯვება მისია.

დიდ სამამულო ომში საქართველომ მრავალი თავისი საუკეთესო შვილი გაგზავნა და ბევრმა მათგანმა უკვდავი სახელი მოიხვეჭა. ჩვენი მოვალეობაა მუდამ გვახსოვდეს ისინი, ვინც საამშობლოს კეთილდღეობისათვის, მისი მომავლისათვის სისხლი დაღვარა და თავი გასწირა.

დიდი სამამულო ომის პირველ თვეებშივე ამხ. პროკოფი კაციტაძე სათავეში ჩაუდგა ერთ-ერთ სამხედრო ნაწილს; ჯერ კიდევ გუშინ ეს არმიელები მშვიდობიანი კოლმეურნენი და მოქალაქენი იყვნენ. აქამდე ისინი მუყაითად შრომობდნენ მინდვრებზე, ფაბრიკა-ქარხნებში და დაწესებულებებში. მათ გაიხადეს ცივილური ტანსაცმელი, დასტოვეს სახნისები და დაზგები, შეიმოსენ მაზარით და მამულის დასაცავად ხელში თოფი აიღეს. მათ თან მოჰყვა ერთი მეტად მძლავრი იარაღი: თავისი ქვეყნის სიყვარული, მისთვის თავდადების სურვილი და სიძულვილი ვერაგულად შემოჭრილ მტრისადმი.

ახალგაზრდა საბჭოთა ოფიცერი გულმოდგინეთ და საქმის ცოდნით შეუდგა თავის მოვალეობის შესრულებას.

— ეაკვირდებოდი ყოველ არმიელს, ესწავლობდი თვითეულს. უნდა მცოდნოდა, თუ ვინ რისი შემძლე იყო, ვინ რომელ საქმეში უფრო გამოდგებოდა.

როდესაც ამხ. კაციტაძე თავისი პოლკით ფრონტზე გაემგზავრა, მან ზუსტად იცოდა, თუ ვის მეთაურობდა ბრძოლაში.

ეს იყო ის დრო, როცა მტერი კავკასიას შემოესია. სწრაფად განვლო ფან უთვალავი კილომეტრები თავისი ბუნაგიდან კავკასიონის ქედამდე. გათავხედებული დარწმუნებული იყო, რომ ვეღარაფერი შეაჩერებდა მის წინსვლას. მაგრამ მალე იგემა მან საამშობლოს დამცველთა დარტყმა.

კავკასიის დაცვის გმირულ ისტორიაში ამხ. კაციტაძის ნაწილმა ღირსეული წვლილი შეიტანა. ელხოტოვო, ზმეისკაია, მაისკი, ბაქსანის ნაპირები, რუგაევო—აქ აგემა ამხ. კაციტაძის პოლკმა თავხედ მტერს საბჭოთა იარაღის ძალა.

პირველი დიდი ბრძოლა პოლკს მოუხდა მაისკთან.

— ხაზზე შეტევა იყო დანიშნული. განკარგულება ძივიღე, რომ შეტევის დაწყებამდე სამი საათით ადრე წყლის ზღუდე გადამელახა. მდინარის ძეორე მხარეს რიცხვობრივად ჭარბი მტერი იდგა. ბრძანება გავეცი ერთბაშად დაეწყოთ სროლა ყველა სახის იარაღიდან. ზარდამცემი ხმაური ავტეხეთ. მოპირდაპირეს სრული ილუზია შევუქმენით, რომ დიდი ნაწილი უტევდა. შემფოთება უნდა გამოგვეწვია მტრის რიგებში, უნდა გამეტეხნა ძათი რწმენა, რომ უძლეველნი არიან. და ჩვენ მივაღწიეთ კიდეც ამას. გაცილებით მცირენი ვიყავით რიცხვობრივად, მაგრამ გამარჯვება ჩვენ დაგვრჩა.

ნალჩიკთან ძლიერ გამაგრებული იყვნენ გერმანელები.

— საჭირო იყო გამოგვერკვია, თუ რა მდგომარეობა იყო მოპირდაპირე მხარეს, რა ძალა იდგა ჩვენს წინააღმდეგ. დაზვერვის გარდა ამისათვის აუცილებელი იყო ხელთ ჩაგვეგდო „ენა“. ბევრს ვეცადეთ, მაგრამ არ იქნა და ვერ ჩავიგდეთ. და ერთ დღეს ამ საწადელსაც მივაღწიეთ. შევასახელე რამდენიმე არმიელი და „სანადიროდ“ გავუშვი... მთვარიანი ღამეა. არმიელები ფრთხილად მიიწევენ მტრის მიერ დაკავებულ ტერიტორიისკენ. ერთ ადგილას ჩვენმა ბიჭებმა თვალი მოჰკრეს, რომ მინდორზე რაღაც სილუეტები მოიწევენ. თვალი ფურგონი აღმოჩნდა. ფურგონს ვიღაც კოლმეურნე უძღვის. ნელა მოდის ცხენი, ძმვიდათ მოჰყვება კოლმეურნე. გარეგნულად საეჭვო არაფერია. არმიელებმა მაინც შეაჩერეს და კითხეს, ვინ არის, საიდან და საით ბიდის. „კოლმეურნე“ კარგად ლაპარაკობს რუსულად, მაგრამ მის კილოს მაინც რაღაც განსხვავებული იერი გადაჰკრავს. პირველი ეჭვი ამ გარემოებამ აღუძრა ჩვენებს. ერთმა მათგანმა მაშინ თოფაში მოიფათურა და უცბად შიგ ადამიანი აღმოჩნდა. თოფაში ჩამალულს ავტომატი და პატარა ტყვიამფრქვევიც გვერდით ელაგა. ეს ვაუბატონი გადაცმული მტრის ჯარისკაცი აღმოჩნდა ტომით ავსტრიელი, ხოლო „კოლმეურნე“ რუსეთში ნამყოფი გერმანელი.

— ერთის მაგიერ ორი „ენა“! — გაუხარდათ ჩვენიანებს.

— ისინი მოიყვანეს შტაბში. ერთხანს თავხედურად ეჭირათ თავი, არაფერს ამბობდენ, მაგრამ შემდეგ იძულებული გავხადეთ „დაეფქვათ“ ყველაფერი.

ძრავალი ჩვენთვის საჭირო ცნობა ძივიღეთ, ამან საშუალება მოგვცა უფრო დაგვეზუსტებია ჩვენი მოქმედება, მეორე დღეს გადავლახეთ ბაქსანის ნაპირები და ნალჩიკის ასაღებად გავეშურენით. საარაკოა ის გმირობა, რომელიც ნალჩიკის გარშემო ბრძოლებში გამოიჩინეს წითელი არმიის ქართულმა ნაწილებმა და პირადათ პოდპოლკოვნიკმა გეთიამ, პოლკის კომისარმა ჩირაძემ და მრავალმა სხვამ. იმ დღეს ხუთი კილომეტრით შევიჭერით მტრის ზურგში, 35 ტანკი მოვსპეთ, 80 ტყვიამფრქვევი ხელთ ვიგდეთ, ხოლო მიდამო გერმანელთა გვამებით მოვფინეთ.

— ერთი ძმიმე ოპერაციის შემდეგ ორი დღე დასვენება უნდა მქონოდა, მაგრამ რა ვიცოდი, თუ იმავე დღეს გაცხარებული ბრძოლა მომიხდებოდა. კრასნაია პოლიანაში შევჩერდი რამდენიმე საათით. შევჩერდი იმ მიზნით, რომ გმირულად დაღუბულ ჩვენი არმიელების საფლავებისათვის მომევლო. გავამშვენიერეთ საფლავები, წარწერები გავუკეთეთ და შემდეგ მოწინავე ხაზის დასახედავად გავემგზავრე. ჩემთან იყო ზემდეგი კოლუაშვილი. მივაღწიე თუ არა მოწინავე ხაზს, მტერმა მოქმედება დაიწყო. მე და კოლუაშვილი განაპირას მოვხვდით. ორნი ვართ მარტოდ და მტერი დაუზოგავად გვიშენს. სამი საათის განმავლობაში შეუჩერებელი სროლა იყო ორივე მხრიდან. ჩავუჯექი ტყვიამფრქვევს და დავუშინე მტერს. გამტენათ. კოლუაშვილი მყავს. ხელში დაჭრილია კოლუაშვილი, მაგრამ ჭრილობას ის არც იმჩნევს. ვხედავ მტრის ტანკებიც დაიძრენ და ჩვენსკენ წამოვიდნენ. მაშინ ტანკსაწინააღმდეგო თოფიდან ვიწყე სროლა. ჩემი სიხარული განუზომელი იყო, როცა ჯერ ერთი და შემდეგ მეორე ტანკი დავლუპე.

მაგრამ ამხ. კაციტაძის ეს სიხარული უკანასკნელი აღმოჩნდა. რამდენიმე წუთის შემდეგ „დუმ-დუმის“ ტყვიამ მას მკერდი გაუპო.

— ძმიმე, უნუგეშო მდგომარეობაში მყოფი გამომიყვანეს ხაზიდან და საველე ჰოსპიტალში წამიღეს. გრძნობაზე ვიყავ და ვხედავდი, როგორ დაეხარა თავი კოლუაშვილს და სტიროდა. ისიც დავინახე, თუ როგორ ჩააქნია ექიმმა ხელი და სთქვა ამით, რომ მდგომრეობა უიმედო იყო. წარმოვიდგინე, რომ ახალგაზრდა ვკვდები, მიმძიმდა სიცოცხლესთან გამოთხოვება, მაგრამ კიდევ უფრო ჩემი პოლკის მდგომარეობა მაწუხებდა. ის ხომ ეხლა ცხარე ბრძოლაში იყო მტერთან.

— გადაეცით ჩირაძეს უშველოს პოლკს! — უკანასკნელი ძალა მოვიკრიბე და ვუთხარი ამხანაგებს.

— მაგრამ „ბედმა“ სიცოცხლე შემინარჩუნა. განვლილმა დღეებმა კი გამოცდილება შემმატა და ახლა კიდევ მეტი მხნეობით და ცოდნით შეიარაღებული მზად ვარ სამშობლოს დასაცავად.

ამხ. პროკოფი კაციტაძე დღეს № პოლკს მეთაურობს. ზოგი იმათგანი, ვისთანაც ერთად იყო კავკასიის დაცვისათვის გმირულ ლაშქრობაში, ამ პოლკშია მასთან ერთად. № პოლკშიაც ამხ. კაციტაძეს დაწვრილებით შესწავლილი ჰყავს ყოველი ოფიცერი, ყოველი არმიელი. მან კარგად იცის, რომ მისი პოლკი ღირსეულად იბრძოლებს თავის საამაყო ქვეყნის დასაცავად.

ჩვენს გულში სამუდამო სიამაყეთ რჩება გმირი არმია, რომელმაც არა მარტო ჩვენი ქვეყანა იხსნა მტრისაგან, არამედ მრავალ სხვა ქვეყნის ხალხს დაკარგული სამშობლო დაუბრუნა.

ამხანაგი ლ. პ. ბერია კავკასიის დამცველ სახალხო მოლაშქრეთა შორის.
სურათი მხატვ. ს. ნადარეიშვილისა.

ამხანაგი ვ. მ. ბაჭრაძე სვანეთის მთებში, კავკასიის დაცვისათვის წარმოებული ბრძოლების დროს.
სურათი მხატ. ი. ვეფხვაძისა.

მაჟვალა მრევლიშვილი

სტუმრად კავკასიის დამცველებთან

საველე სწავლება დამთავრდა. მთაგორაკებზე ერიამულია. მებრძოლნი დანაყრდნენ. ახლა თამბაქოს ამოლებენ. აქა-იქ მხარი-მხარ მიყრდნობილნი ხმებს უწყობენ ერთმანეთს, იმატა სიმღერამ. ახალ დაწურული ტკბილივით მოწანწკარე ხმის ნაკადები შეერთდნენ და ჩუხჩუხით მოედინებიან. უსმენთ ძალადაუტანელ ხმებს. ეს ჩვენი სისხლხორცნი არიან, ჩვენი სასახელო ძმები, მტერს რომ მკერდით ხვდებოდნენ ჩვენს დასაცავად.

თითო-ოროლა, გულადმა გაწოლილი, სახეზე ქუდ დაფარებული სთვლემს.

შორს ფირუზ ზოლად ელვარებს შუადღის ზღვა, — მშვიდი, მორჩილი. მარჯვნივ მებრძოლთა პატარა ჯგუფი შეკრებილა, გულიანად ხარხარებენ. ჯგუფს სეირის მოყვარულნი ემატებიან, ისმის ზემოიმერული, კვიმატი, მოსწრებული კილო და ისევ ერთსულოვანი ხარხარი. წრეში გრიგოლი სდგას და ოხუნჯობს, უამბობს მებრძოლებს ცოლი როგორ შერთო მამამისმა!

განზე მდგომი მებრძოლი თავისთვის თამბაქოს ქისას ხსნის.

გრძელულვაშებიანი, ბარდვიანი, შუახანის ვაჟკაცი გამოეყო გამხიარულებულთ, თამბაქოს ქისას გადაჰხედა და სთქვა:

„წყვედი საპილაოში, ცხენი ვიყიდე ქურთული
ძმობილო მომაწევიე ერთი მოქაჩა თუთუნი“!

და ძმურად გამოწვდილ ქისიდან მადიანად იხვევს ერთ პაპიროსს.

— როგორ თქვი გრიგოლ?—ეკითხებიან აქეთ-იქით და იცინიან.

ოდნავ შეყოყმანდა კაკაბაძე, მერე გაიქიმა და ულვაშებში შემალული ღიმილით და იმ იუმორით ჩვენი ჯანსაღი სოფლის შვილს რომ სჩვევია, განმარტა:

— ესე მოგახსენებთ ამხანაგო მეთაურო, თუთუნი მებრძოლისათვის აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს და უბრალოდ რომ სთხოვო, გაუძნელდება მოცემა. ლექსად უნდა მიმართო! უფრო გასჩრის!

ველზე, მაგიდის ირგვლივ გროვდებიან მზით დამწვარი მებრძოლები, —ჩვენი თვალი და ჯავარი. უზარმაზარ აუდიტორიად შემოკრბენ, სხედან გორაკებზე, ბექობზე, ფერდობზე და სტუმრების სიტყვას მოელიან. რამდენი ვაჟკაცური, ნაომარი სახეა, რამდენი სიკვდილნანახი თვალი და რამდენი დაუღლელი მაჯა,—ყველა ერთად კი, ამ წუთს ბავშვივით სახეგაშლილი, ცნობისმოყვარეობით შემოგვცქერის.

ჩვენი უფროსი ამხანაგი მათთან ერთად არის ნამყოფი იქ, ბაქსანის ხეობაში, მიუვალ მთებში: მათთან გაიზიარა ჭირი და ლხინი. შეჰყურებენ სიყვარულით, როგორც თანამებრძოლს, მისი ლექსის თვითეული სიტყვა გულში სწვდებათ, ფრთას ასხამს მათს ძალას. კვლავ ბრძოლისათვის აღანთებს.

— იცოცხლე ძმაო, ეგ კარგი სიტყვა თქვი!

— შენც ჩვენთან არ ყოფ!

— კარგია, [illegible] თქვენცა!

და მებრძოლი [illegible] კვლავ ცოცხლად აღიმართებიან თვალწინ თოვლიანი, სიპი ციცაბოები, ომის ცეცხლი, „ტყვია რომ ტყვიას ხვდებოდა ჰაერში“. გადაღმა საქართველო იყო, საავდრო ღრუბლით შეკრული, ქართლ-კახეთი, იმერეთი, გურია და სამეგრელო; მათგან, კავკასიის ქედში ჩასაფრებულ გმირთაგან რომ ელოდა ხსნას. დაძაბული რომ შეჰყურებდა გადამწყვეტ ბრძოლას კავკასიონზე.

და აი ამ მებრძოლებმა სამშობლოს იმედი გაუმართლეს.

ეხლა იქ, კავკასიის მთის კალთებზე ნაომარი ველები დარჩა. სამარადისო დიდებით სხივმოსილია გმირთა საფლავები. იქვე მტრის უწმინდური გვამები დარჩნენ ჭარბად, ჩვენმა ბიჭებმა ათობით და ასობით მტრის პირბნელი სიცოცხლე შესწირეს თვითეულ ჩვენს დაცემულ ვაჟკაცს.

* * *

უსმენენ სტუმრებს ჩვენი მებრძოლნი, ქართველ პოეტთა სიტყვებსა და ლექსებში მშობლის დალოცვა მოესმით, თითქოს კვლავ ეხუტებიან დამჭკნარ გულმკერდში მოხუც დედას, თითქოს შორიდან ისმენენ ქართლის დედის მხურვალე მადლობას.

საყვარელ ცოლშვილს იგონებენ, თავდადებული შრომის მუშაკებს, ზურგის სახელოვან გმირებს.

* * *

წინ წამოდგა ერთი მებრძოლი და სთქვა:

„ხალხი ამბობს: ვახტანგ მეფემ იალბუზზე ფეხი დადგა, მაშინ მთებმა იწყეს დრეკაო.

ჩვენმა არმიამ, ძმებო, ისეთი მოგვერდით დასცა მტერი კავკასიონთან, რომ კარპატები დაიზნიქნენ და მტრის ბუნაგი საფუძველში შეირყა.

ხალხური ლექსი ამბობს:

„სახლკარს მართმევდა ვერანი
თავისიც გავუტიალეო“.

ჩვენი მიწწყალი ენებსთ და თავის სატახტოსაც ცეცხლით მოუფშვნეტავთ.

ძმებო „მცხეთაში, ოქროს კუბოში“ ერეკლეს ძვლები აღარ შფოთავენ, აოხრებას გადარჩა საქართველო, სძლია განსაცდელს მოძმე რუს ხალხთან ერთად და ეხლა ევროპის ერებს ეხმარება, რათა ფაშისტური გერმანიის უღელი მათაც დალეწონ“.

ასე დაამთავრა მებრძოლმა თავისი სიტყვა.

* * *

თქვენ თაიგულები მიართვით სტუმრებს. ჩემს სიცოცხლეში უძვირფასესი საჩუქარი იყო ის ყვავილები, ერთმა თქვენთაგანმა რომ გამომიწოდა. არც სახელი ვიცი, სახეც აღარ მახსოვს, მაგრამ ის თაიგული მავალებს, ძმებო, მთელი სიცოცხლე სამშობლოს კეთილდღეობას ვემსახურო, ძალღონე არ დავზოგო, რომ შინ დაბრუნებულებს პირნათლად დავგხვდეთ.

ლადო დოლაძე

ალ. მაჭავარიანის საფორტეპიანო კონცერტი

ალ. მაჭავარიანი თანამედროვე ქართველ კომპოზიტორთა უმცროსი თაობის ერთერთ თვალსაჩინო ძალას წარმოადგენს. ამ თაობის წარმომადგენელთა შორის ის განირჩევა შემოქმედებითი ტემპერამენტის სიცხოველით და პათეტიურობით.

ა. მაჭავარიანი ახლახან შევიდა პროფესიული სიმწიფის ასაკში. მთელმა მისმა შემოქმედებამ ახალგაზრდული უმუალობის და რეფლექსიით „შეუღახველი“ გრძნობების ბეჭედი აზის. ყოველი მისი ნაწარმოები კომპოზიტორის ნათელ და ფიცხელ ნიჭზე მეტყველებს.

იმ ზეგავლენის მიუხედავად, რომელიც ა. მაჭავარიანის შემოქმედებაზე თანამედროვე ქართველმა და უცხოელმა კომპოზიტორებმა მოახდინეს, იგი მაინც ინარჩუნებს საკუთარ ინდივიდუალურ სახეს და დამოუკიდებლობას. ეროვნული სპეციფიკის თვალსაზრისით ა. მაჭავარიანის შემოქმედება არავითარ ეჭვს არ იწვევს. როგორც მეტყველების საერთო ხასიათით, ისე ინტონაციური კოლორიტით, მაჭავარიანის ყოველი ნაწარმოები მკვეთრად ნაციონალურია და, რაც ფრიად დასაფასებელია, იგი არ არის შეზღუდული ძველი ტრადიციებით. მცირე შემოქმედებითი სტაჟის მიუხედავად, ა. მაჭავარიანმა თავისი უნარი სცადა მუსიკალური შემოქმედების მრავალ დარგში — სიმფონიურ, საორკესტრო, საფორტეპიანო და საოპერო მუსიკაში. ახალგაზრდა ავტორის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ თავისი შემოქმედებითი პოტენცია მან განასახიერა ქართული მუსიკის ისეთ, დღემდე ჩამორჩენილ კანონში, როგორიცაა საფორტეპიანო მუსიკა. ქართული, ნაციონალური პიანიზმი ჯერჯერობით ჩანასახის მდგომარეობაში იმყოფება და ამ ჟანრის არსებობა ჩვენში სულ რამდენიმე მცირე ფორმის ნაწარმოებით განისაზღვრება. ქართული ინსტრუმენტული მუსიკის ამ მეტად საგრძნობი ხარვეზის შევსება ჩვენს კომპოზიტორთა გადაუდებელ ამოცანას უნდა შეადგენდეს. მით უფრო დასაფასებელია ა. მაჭავარიანის შემოქმედებითი მუშაობა ამ მიმართულებით. მისი რამდენიმე საფორტეპიანო პიესის მაგალითზე შეგვიძლიან განვსაჯოთ, რომ ა. მაჭავარიანი პიანისტურად გრძნობს ინსტრუმენტს და სპეციფიურ შემოქმედების უნარს ამჟღავნებს ამ დარგში.

განსაკუთრებულ ინტერესს იწვევს ა. მაჭავარიანის ნაწარმოებთა რიტმიული სიცხოველე. მახვილი, იმპულსიური რიტმით არის აღბეჭდილი მისი სდრინდელი საორკესტრო უვერტიურა „მუმლი მუხასა“, მცირე საფორტეპიანო პიესები და ახლახან დამთავრებული საფორტეპიანო კონცერტი. ამ მხრივ კომპოზიტორის გაანება თავდაჯერილობის ფარგლებსაც კი შორდება. რიტმიული ელემენტი იმდენად იტაცებს და იმორჩილებს ა. მაჭავარიანის აზროვნებას, რომ თითქმის ეუფლება მისი მუსიკალური მეტყველების სხვა ელემენტებს. როგორც შენიშნული გვაქვს, ზომაზე მეტად გამახვილებულ რიტმს მის მუსიკაში ხშირად თემების მელოდიური მღერადობაც კი ეწირება. აქ უთუოდ რიტმის ერთგვარ გიპერტროფიას აქვს ადგილი. ეს მით უფრო აღსანიშნავია, რომ ის სითბო და სიცხოველე, რომელიც მაჭავარიანის თითქმის ყოველ ნაწარმოებს ახლავს, ოფრო ფიქხილი და ვნებიანი ტემპერამენტის ანარეკლია, ვიდრე ღრმა სულიერი განცდებისა.

უკანასკნელ ხანებში ა. მაჭავარიანს სწრაფი შემოქმედებითი წინსვლა ემჩნევა. მისი საფორტეპიანო კონცერტი კომპოზიტორის დიდი წარმატების ძაჩვენებელია და ერთგვარ ნახტომს წარმოადგენს მის შემოქმედებითს გავითარებაში. მაგრამ ა. მაჭავარიანს მაინც დიდი მუშაობა მართებს ტექნიკური და მხატვრული დაოსტატების მიზნით. მაღალი გონებრივი კულტურით შეიარაღება ესაჭიროება მას; გაღრმავებას და გაფართოებას მოითხოვს მისი აზროვნების ჰორიზონტი. ა. მაჭავარიანის საფორტეპიანო კონცერტი არ არის ამ ჟანრის პირველი ნაწარმოები ქართულ მუსიკაში, მაგრამ იგი უფუოდ პირველ ადგილს იჭერს მათ შორის თავისი მუსიკალურ-მხატვრული ღირსებებით. კონცერტის მუსიკა ჩვენ გვიზიდავს მეტყველი და მკაფიო თემატიკით, განვითარების მშფოთვარი, გატაცებული ხასიათით. ციკლის სამივე ნაწილი დაწერილია ნამდვილი რომანტიული გზნებითა და შთაგონებით. მეტად დამახასიათებელია, რომ როგორც გარეგანი სტრუქტურით, ისე საერთო ემოციური ტონუსით ა. მაჭავარიანის კონცერტი უახლოვდება ამ ჟანრის ცნობილ რომანტიულ ნიმუშებს. მას ნათლად ემჩნევა ჩაიკოვსკის, ლისტის და რახმანინოვის კონცერტების გავლენის კვალი. კომპოზიტორი ოსტატურად იყენებს მათ სტილისტურ და ფაქტურულ ხერხებს. ტრადიცია სოლისტის და ორკესტრის ვირტუოზული შეჯიბრებისა, კონცერტის დიალოგიური ფორმა, ვერ ვიტყვით, რომ სავსებით დაძლეული ჰქონდეს ახალგაზრდა ავტორს, მაგრამ მაინც საგრძნობი უნარი გამოუჩენია მას ამ. უაღრესად რთული ფორმის ასათვისებლად. დრამატურგიული მთლიანობის მხრივ კონცერტი არ გამოიყურება სავსებით დამაჯერებელ ნაწარმოებად. მისი სამი ნაწილი არ არის ერთი იდეური საწყისით გაერთიანებული. აქ უფრო გარეგნულ კონტრასტებზე აგებულ, სამ სხვადასხვა განწყობილებასთან გვაქვს საქმე, ვიდრე ერთიდაიმავე იდეის განვითარების სამ სტადიასთან. ამიტომ ეს კონცერტი არ მიეკუთვნება სიმფონიზირებული კონცერტების რიცხვს. ამ მხრივ, ა. მაჭავარიანი ინაწილებს თანამედროვე ქართველ კომპოზიტორთა საერთო ნაკლს. დიდი, ციკლიური ფორმის შინაგანი მთლიანობის საკითხი კვლავ გადაუჭრელი პრობლემის სახით სდგას თანამედროვე ქართულ მუსიკაში.

ა. მაჭავარიანის კონცერტის ინტონაციური საფუძველი ღრმად ნაციონალურია. მის ეროვნულ, ქართულ კოლორიტს თუმცა არ აზის კუთხურობის ფალი, მაგრამ მაინც ნათლად იგრძნობა, რომ მისი თემატიკის სათავეა ქართლური ხალხური მელოსი. კონცერტი ყურადღებას იქცევს უკვე შესავალი ტაქტებიდანვე, რომელთა მეტყველი რეჩიტატიული ფრაზები კვლავ მოხდენილად გაისმიან მის შემდგომ მოძრაობაში. სონატური ალეგროს ოროგორც პირველ, ისე მეორე თემას წმინდა ლირიკული ხასიათი აქვს. მათი უშუალო და გულითადი ლირიზმის პირდაპირი გამომხატველია მეტად გრძნობიერი, მღერადი მელოდიკა. მთავარი თემა ინტონაციურად ემყარება ცნობილ ქართლურ სიმღერას— „ნეტავი გოგო მე და შენ“. მეორე თემაც ლირიკულად მომხიბვლელი სახეა. ამ მხრივ იგი პირველი თემის ხაზს აგრძელებს, მაგრამ მეტი სინაზით და სიფაქიზით. ეს თემაც იმავე კუთხის ხალხურ წყაროებიდან მომდინარეობს და ნათლად მოგვაგონებს ფანდურზე დამღერებულ კუპლეტურ სიმღერების ტიპიურ ინტონაციებს, თუმცა ის ცალკეულ მასალას არ წარმოადგენს. ამ თემის ერთ-ერთი ვარიანტი უფრო ადრე საფუძვლად დაედო გ. კილაძის ცნობილ სიმფონიურ პოემას „განდეგილს“. მთელ სონატურ ალეგროს მოძრაობას ინტენსიური სწრაფვითი ხასიათი აქვს. განსაკუთრებით თავშეუკავებელი, რიტმიული პულსაციით არის აგზნებული ძისი დამუშავება. აქ როგორც პირველი, ისე მეორე თემის გაშლა ემყარება მათი რიტმიული ენერგიის თანდათანობითს გამძაფრებას და გაცხოველებას. მეორე თემის განვითარებაში შთაბეჭდილებას ოდნავ ანელებს ორკესტრის გამოთიშვა. უარყოფითად უნდა ჩაითვალოს ის, რომ თემების დამუშავების დროს კომპოზიტორი მათ რიტმიულ მხარეს უფრო ანვითარებს, ვიდრე მელოდიურისას. ისინი თითქმის ჰკარგავენ პირვანდელ მღერადობას.

კონცერტის ვირტუოზულ-ტექნიკური მხარე თუმცა არსებითად ექსპრესიულს ემორჩილება, მაგრამ კომპოზიტორმა მაინც თავიდან ვერ აიცილა ნეიტრალური ფაქტურის მომენტები, სადაც ის საფორტეპიანო პასაჟების რიტორიკას ემორჩილება. თანაც, ციკლის განაპირა ნაწილები საგრძნობლად გაჭიანურებულია. პირველი ალეგროს შესანიშნავ ნაკვეთს წარმოადგენს რიტმიული დინამიკის გრძნობით ანთებული კადენცია. იგი იწყება შესავლის რეჩიტატიული ფრაზებით და თარის-ყიფარის საუცხოვო იმიტაციით. კადენცია მთლიანად აგებულია მეორე თემის ინტონაციებზე და ემყარება ხორუმის მეტად ორიგინალურ ხუთწილად რიტმს. აქ ტექნიკური ოსტატობა შეერთებულია დიდ ემოციურ დაძაბულობასთან. ეს კადენცია, რომელიც უშუალოდ დამუშავებას მოსდევს პირველი ალეგროს ყველაზე დინამიური ნაწილია და არსებითად მის ბრწყინვალე კულმინაციას წარმოადგენს.

არანაკლებ შთამაგონებელია მაქსიმალურად შემოკლებული რეპრიზა, განსაკუთრებით მისი დასაწყისი, სადაც მთავარი თემა პათეტიურ ტალღებად ეფინება როიალს და ფართო ექსპრესიით გადაიშლება. ნაზი და საუთუთი გრძნობების სფეროში გადავყავართ კონცერტის მეორე ნაწილს. ალეგროს მეზნებარე რიტმს აქ პოეტური სევდით მოცული კანტილენა უპირისპირდება. ეს ნაწილი ძირითადად ოროველსაებურ ინტონაციებზეა აგებული. მის ქართულ კოლორიტს ოდნავ აღმოსავლური ელფერი დაჰკრავს. ოროველას სევდიან ჰანგებში მუხამბაზური ლირიკის რომანტიული ელვა შეზავებული. ანდანტეს შუა ნაწილი თავისი ენერგიული რიტმით წამით ანდევნებს მის რომანტიულ მყუდროებას, ხოლო მთავარი თემის ელეგიური ლირიკა პათეტიურად მძაფრდება და ბოლოს კვლავ იმნიდება და ნელ-ნელა ჰქრება. კონცერტის ამ ნაწილში მუსიკალური გამომსახველობის მთავარ საშუალებას როიალის კანტილენა წარმოადგენს და ორკესტრს მხოლოდ მარტივი აკომპანიმენტის როლი აქვს დათმობილი. მისი ჰარმონიული ფაქტურაც შედარებით მარტივია. კერძოთ, ანდანტეს მოძრაობა ძირითადად ერთი ტონალობის ფარგლებშია მოქცეული. (a moll)

კონცერტს ამთავრებს სამ მოტივზე აგებული რონდო. რიტმიულად გამახვილებული ჟანრული თემატიკა საზოგადოდ დამახასიათებელია საკონცერტო ფინალებისათვის. ა. მაჭავარიანის კონცერტის ფინალიც ამ მხრივ ტიპიურია. მისი მოძრაობა მთლიანად მოტორიული იმპულსებით არის აღძრული. მაგრამ კომპოზიტორი აქ საგრძნობლად აჭარბებს და მხატვრული ზომიერების ფარგლებს შორდება. სამივე მოტივის მოძრაობა მშრალ, სქემატიურ რიტმზეა აგებული, რაც მთელ ფინალს აბეზარი ტოკატის ხასიათს აძლევს. მიუხედავად ზოგიერთი ნაკლისა, თავისი საფორტეპიანო კონცერტის სახით ა. მაჭავარიანმა ფრიად საინტერესო ნაწარმოები შესძინა ქართულ ინსტრუმენტულ მუსიკას. ახალ შემოქმედებითს გამარჯვებას ველით კომპოზიტორისაგან, რომელიც ახლო მომავალში კვლავ წარსდგება საზოგადოების წინაშე თავისი ერთაქტიანი პატრიოტული ოპერით — „დედა და შვილი“.

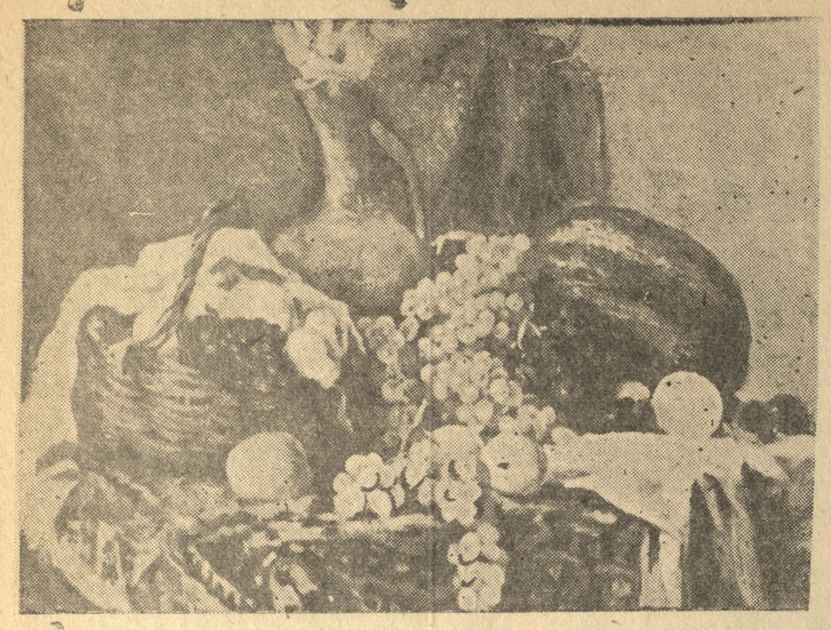

ნატურ-მორტი. სურათი მხატ. **მარგარიტა მეტრეველისა.**

დ. შამათავა

ლიტერატურული შენიშვნები

ალ. შენგელიას ახალი ლექსების წიგნი მკითხველის ყურადღებას პირველ რიგში გრძნობათა გულწრფელი გამოხატვით იპყრობს. პოეტი მიისწრაფვის იქითკენ, რომ ესა თუ ის მოვლენა ყოველთვის ლირიკულ ფერადებში შეიგრძნოს. ეს შინაგანი სითბო, ეს ლირიზმი განსაკუთრებით საგრძნობია იმ ლექსებში, რომლებშიც პოეტი სამშობლოს სიყვარულს ასახავს, ჩვენს გამარჯვებას უმღერის, ხატავს მამაც გმირებს, რომელთა სახელებიც უკვდავი დიდებით შემოსა ხალხმა. ეს ლექსები გამთბარია მღელვარე პატრიოტიზმით, ვერაგი მტრისადმი შურისძიების დაუცხრომელი გრძნობით. ამ ლექსებში ისმის ოპტიმისტური ხმა, ხმა უღრმესი ერთგულებისა დიდი ბელადისადმი და გმირთა მზადყოფნისა სამშობლოს დასაცავად.

„როცა გვეძახის გმირებს სალაშქროდ
ბელადი, ყველა ვულის მფლობელი,
როგორც ანასდროს, როგორც ანასდროს
მე მაყვარს ჩემი ხალხი მშობელი.
მე მიყვარს ჩემი თეთრი აკვანი, —
დღეები, დღეებს გაკიდებული,
მისი ნამდვილი, მისი ზღაპარი
და ზვალინდელი დღე დიდებული“.

საბჭოთა მოქალაქის წმინდათა-წმინდა გრძნობის გამომხატველია პოეტის სიტყვები:

„მე მიყვარს იგი და თქვენთან ვდგები,
ვდგები ჩემს ძმებთან, ჩემს ვაჟკაცებთან,
სამშობლოსთვის თუ კი მოკვდებით, —
სიკვდილშიც გვმართებს ჩვენ აღტაცება“.

გრძნობათა უშუალობა ახასიათებს ლექსს „ჩემს სამ ძმას, — სამამულო ომის მონაწილეთ“. ამ ლექსში პოეტი იგონებს ფრონტზე მყოფ ძმებს და ყველგან საიდანაც გამარჯვების ხმა მოესმის, ძმებს ხედავს, როგორც ამ გამარჯვებათა რიგითი მონაწილეებს:

„მე ყველა ფრონტზე თქვენ მეგულებით
სადაც სჯექს ვაშა და გამარჯვება“.

ომის უდიდეს ამბებთან ერთად ფაქიზი გრძნობით ხატავს პოეტი ქართველი დედის სულის მღელვარებას და მის გულწრფელ ლტოლვას ომში მყოფი შვილებისადმი. დამახასიათებლად გადმოსცა პოეტმა აგრეთვე ომის დღეებში უბრალო ქართველი ქალის ფიქრი და ოცნება. სოფელი გოგონა ზის, დღე-ღამეს ასწორებს და ამზადებს პირმოხატულ ხალიჩას სტალინის დიდი სურათით, რომელიც საჩუქრად უნდა მიუძღვნას შინ გამარჯვებით დაბრუნებულ ვაჟკაცს. განსაკუთრებული სინაზით გამოირჩევა ლექსი „გზაში ფრონტელ ქალიშვილთან“, რომელშიაც გმირი გოგონას კოლორიტული სახეა დახატული.

ახალგაზრდა პოეტს იტაცებს შეუდრეკელი, მაღალი ბუნების ადამიანთა მშვენიერი, გმირული სული და ნებისყოფა. ასეთი გმირები უამრავი წარმოშვა დიდმა სამამულო ომმა. მამაცი მებრძოლის გრიგოლ სულუხიასადმი მიძღვნილი ლექსი ამეტყველებულია ღრმა გრძნობით. პოეტი მიმართავს გმირს:

„ძახილი იგი, ჩვენ ეხლაც გვესმის,
ცეცხლს, რომ აკრთობდი, ცეცხლს რომ
ჰფარავდი:
შენზე ათასჯერ იმღერებს ლექსი,
რადგან შენ ცოცხლობ ხალხში მარადის“.

ალეკო შენგელია ცალკეულ ლექსებში გადმოგვცემს ბუნების მომხიბლავი მშვენიერებით გამოწვეულ მეტად ნაზსა და ინტიმურ განცდებს.

არ შეიძლება არ აღინიშნოს, რომ პოეტი ლექსში „წამოდი ჩემთან“ ამჟღავნებს ერთგვარ ტენდენციას იდილიური განდგომა-განცალკევებისაკენ, აქ ახალგაზრდა პოეტი უცნაურ სურვილს გამოსთქვამს: იგი მიმართავს თავის „პატარა ქალს“ წაჰყვეს მას, რათა იცხოვრონ სადღაც კუნძულზე, განმარტოებულად, „უმფოთველად“. ასეთი არაჯანსაღი საწყისები უნდა უკუაგდოს ახალგაზრდა პოეტმა. იდილიური განდგომის სურვილები არის მოცემული აგრეთვე ლექსებში: „სიმინდის რჩევა“, „ნუკრია“ და „თეთრი წისქვილი“.

ალეკო შენგელიას ლექსები ფორმის მხრივ საკმაოდ დახვეწილია. ავტორის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ იგი არ არის ტყვეობაში რომელიმე დადგენილი რიტმის ან ფორმის. ამ მხრივ იგი ყოველთვის თავიდან იცილებს ერთფეროვნების საშიშროებას. პოეტის შედარებები, მეტაფორები, ეპიტეტები, საერთოდ მხატვრული მეტყველება საფუძველს იღებს ჩვენი ქართული პოეზიის მდიდარ მემკვიდრეობიდან.

საერთოდ ალეკო შენგელიას ლექსების უკანასკნელი წიგნი გვარწმუნებს, რომ ავტორი ნაყოფიერ შემოქმედებითი მუშაობას ეწევა. მომავალში ახალგაზრდა პოეტმა კიდევ უფრო უნდა გაალრმავოს შემოქმედებითი მუშაობა. უფრო მეტი სწეროს თანამედროვე, აქტუალურ თემატიკაზე.

კეჯრე მირიანაშვილი

(დაბადებიდან 55 და გარდაცვალებიდან 5 წლისთავის გამო)

ცნობილი პედაგოგი, მთარგმნელი, მკვლევარი, ჟურნალისტი და მშობლიური კულტურის მრავალმხრივი მოამაგე პეტრე გრიგოლის-ძე მირიანაშვილი დაიბადა ქ. ქუთაისში, 1860 წ. 21 თებერვალს. დაამთავრა კლასიკური გიმნაზია და სწავლა განაგრძო პეტერბურგის უნივერსიტეტის ისტორიულ-ფილოლოგიურ ფაკულტეტზე. შემდეგ სწავლობდა პარიზში. 1886 წელს პეტრე საქართველოში დაბრუნდა და ხელი მიჰყო პედაგოგობას. ასწავლიდა ქართულსა და ფრანგულ ენებს თბილისისა და ქუთაისის სამუალო სკოლებში. მუშაობდა აგრეთვე ხარკოვსა და განჯაში იუსტიციისა და მიწათმოქმედების უწყებებში, ჰიათურის მარგანეცის საზოგადოებაში, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებაში, აქტიური მოხაწილეობა მიიღო ქართული ფილარმონიული საზოგადოების დაარსებაში. გარდაიცვალა 1940 წლის 15 აგვისტოს. დაკრძალულია ვაკის ახალ სასაფლაოზე, მწერალთა პანთეონში.

* * *

ქართულ პრესაში პეტრე მირიანაშვილმა დაიწყო მოღვაწეობა 80-იანი წლებიდან, იგი სწერდა „კლდიას“, „პ. მ.“, „პეტრე მირიანაშვილის“, „მოგზაურის“ და „ნაცნობის“ ხელმოწერით. პირველი მისი სტატია „მგზავრების შთაბეჭდილებანი“ გამოქვეყნდა „დროებაში“ 1882 წელს. შემდეგ მისი სტატიები თავსდებოდა: „ევროპიაში“, „სახალხო საქმეში“, „მამაბეში“, „თემში“, „თეატრსა და ცხოვრებაში“, „ქუთაისის შრომაში“ „ცნობის ფურცელში“, „ჯეჯილში“, „ნაკადულში“, „ლომისში“, „ტრიბუნაში“, „ფასკუნჯში“ და სხვა ჟურნალ-გაზეთებში. 1905 წლის რევოლუციის პერიოდში პეტრემ დააარსა „პატარა გაზეთი“, რომლის რამდენიმე ნომერი გამოვიდა.

პეტრე მირიანაშვილი მეტად ნაყოფიერი და მრავალმხრივი ჟურნალისტი იყო. მისი სტატიები უმთავრესად შეეხებოდნენ ქართული ენის სიწმინდისა და ქართული სიტყვიერების საკითხებს. მწერალი უნერგავდა ახალგაზრდობას ქართული ენის სიყვარულს. ასე, მაგალ. 1909 წ. ალმანახ „ბურჯში“ იგი სწერდა: „...ენის კულტურის დროშა ყველას თავს უნდა დაგვტრიალებდეს. ყველა პატივისცემით და მოწიწებით უნდა ვეპყროდოთ... მოსწავლე ახალგაზრდობამ უნდა იცოდეს, რომ ...დაუცხრომელი ბრძოლაა საჭირო თავისუფალი, სულიერი კულტურის დასამყარებლად“.

პ. მირიანაშვილი გულმოდგინეთ იბრძოდა ამიერკავკასიის ერების ძმური კავშირის დასამყარებლად, რაც ნათლად გამოჩხატა თავის სტატიებში: „რას ნიშნავს ქართველი, ივერი, სომეხი?“ („ივერია“ 1901 წ. № 222), „ოსმალეთის სომეხთა საქმე“ („ივერია“ 1901 წ. №253,), „ქართველი გრიგორიანები““, „სომეხთა ინტელიგენცია და თათროობა“ და სხვ.

რუსული, ფრანგული, გერმანული, ბერძნული, არაბული, სომხური და ნაწილობრივ სხვა ენების მცოდნე პეტრე მირიანაშვილის კალამს კლასიკური ლიტერატურის ბევრი შედევრის თარგმანი ეკუთვნის: მის მიერ ნათარგმნია: „ფაუსტი“ — გოეტესი (გერმანულიდან, 1899 წ. გამოც.), „ერისთვის“ — რენანისა, „უცხოეთის ზღაპრების კრებული“, „აქილიანი“ ჰომიროსისა, „მედეა“ ევრიპიდესი, „მიჯაჭული პრომეთე“—ესქილესი, „სიყვარულის ჰიმნი“, „ინდოური პოემა“, „ქებათა-ქება“ — (ებრაული პოემა), „ილიანი“, „ოდისიანი“ — ჰომიროსისა, „ენეანი“ — ვირგილიუსისა, „ტელემაკიანი“ — ფელენოსისა.

პ. მირიანაშვილის ორიგინალური ნაშრომთაგან გამოცემულია: „ქართული ზღაპრები“ (1903 წ.). „გახსოვდე წერა-ლაპარაკის დროს“ (1914 წ.) „ძველი და ახალი შაირობა“ (1915 წ.) შავთელის, რუსთაველის და ჩახრუხაძის შემოქმედებათა განხილვა, „ქართული ლიტერატურის განარკვევა“ (1929 წ.) ცალკე უნდა აღინიშნოს პეტრე მირიანაშვილის „ქართული ენის პრაქტიკული კურსი რუსთათვის (რუსულ ენაზე 1908 წ.) ამ ნაშრომის გამო აკად. ნიკო მარი სწერდა — „წიგნი დიდი სიყვარულით და ენის კარგი ცოდნით არის შედგენილია“.

პეტრე მირიანაშვილის გამოუცემელ ორიგინალურ ნაშრომთაგან აღსანიშნავია: „ამირანი“ — (პოემა), „უკვდავება სიტურფისა“. (ქართ. ზღაპარი), „თეთრა და ყორანა“ — ქართ. ზღაპარი, „მოტივები და ესკიზები“, და „შედარებითი ლექსიკონი“, სადაც 1750 ქართული სიტყვა შედარებულია რუსულ, ლათინურ, ინგლისურ და სხვა ენებთან.

პეტრე მირიანაშვილს დიდი ღვაწლი მიუძღვის დიდი ქართველი პოეტის ნიკოლოზ ბარათაშვილის ნეშტის სამშობლოში გადმოსვენებაში. განჯაში სამსახურის დროს პეტრეს მოუძებნია პოეტის სამარე, ჩამოსულა იაკობ გოგებაშვილთან და მასთან ერთად აღუძრავს ილია ჭავჭავაძის წინაშე საკითხი ბარათაშვილის ნეშტის გადმოსვენების შესახებ. ცნობილია, რომ ილიამ ითავა და დააგვირგვინა კიდევაც ეს საქმე. როგორც თვით პეტრეს რაამბობს გადმოგვცემენ, იგი პირველი ჩასულა პოეტის საფლავში და აუკრეფია პოეტის ძვლები, ღილები, ფეხსაცმელის ტყავის ნარჩენები.

მაგრამ განსაკუთრებული ღვაწლი პეტრე მირიანაშვილს მიუძღვის ქართული მუსიკალური კულტურის წინაშე. ზ. ჩიჩკვაძესთან ერთად იგი ქართული ფილარმონიული საზოგადოების ერთერთი დამაარსებელია.

პეტერბურგში, 1904-05 წ. სეზონში ქართველ შემსრულებელთა ძალებითვე დაიდგა პირველად ქართულ ენაზედ პ. მირიანაშვილის მიერ ნათარგმნი ოპერა „დემონი“ (რუბინშტეინისა,); მასვე ნათარგმნი აქვს ოპერა „მარგალიტის მაძიებელნი“, მუშაობდა სხვა ოპერების თარგმანზეედაც. მოთავსებული აქვს წერილები ჩვენს პრესაში ქართული ოპერისა და ხალხური სიმღერის შესახებ. პ. მირიანაშვილის კალამს ეკუთვნის ლიბრეტო „ვეფხის ტყაოსნის“ თემაზე, აგრეთვე ოპერის ლიბრეტოები: „მაია“ და „ელენორა“, მაგრამ პეტრე მირიანაშვილის სახელი „აბესალომ და ეთერით“ არის უკვდავი. ქართული ენის ამ გენიალურმა ქმნილებამ თავიდანვე მოხიბლა ის და აღუძრა მის ტექსტზე ეროვნული ოპერის შექმნის სურვილი. პეტრემ შეჰკრიბა ჩვენი ქვეყნის სხვადასხვა კუთხეში გავრცელებული ვარიანტები და შეჰქმნა ოპერის ლიბრეტო. ზ. ფალიაშვილის გენიალური ოპერა, ეს უძვირფასესი მარგალიტი ქართული ნაციონალური ხელოვნებისა — დაწერილია პ. მირიანაშვილის ლიბრეტოს მიხედვით.

შალვა კაშმაძე

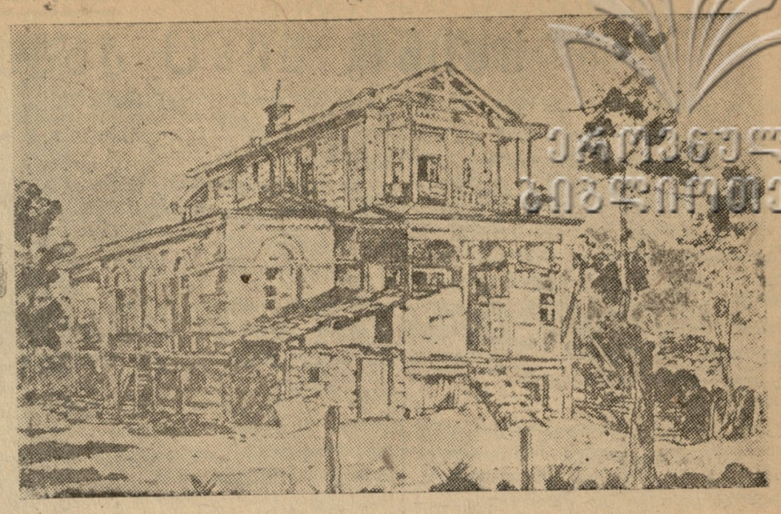

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თბილისის გარეუბანში. ნახატი მხატ. **დავით კაკაბაძისა.**

„ქაოსი“

თბილისის სახელმწიფო სომხურ თეატრში

თბილისის სახელმწიფო სომხურმა თეატრმა მიმდინარე სეზონში მაყურებელს უჩვენა ა. ქაჯვორიანის მიერ ალ. შირვანზადეს იმავე სახელწოდების რომანიდან გადმოკეთებული პიესა „ქაოსი“.

შირვანზადეს „ქაოსი“ იშვიათი ოსტატობით ასახავს რევოლუციამდელ ყოფაცხოვრების დამახასიათებელ სურათებს. შირვანზადეს მიერ შექმნილი სახეები მდიდარია დროის კოლორიტული ფერებითა და ფსიქოლოგიური ნიუანსებით.

ა. ქაჯვორიანს დიდი შრომა დაუხარჯავს, რათა შეენარჩუნებია რომანის პერსონაჟებისათვის ნამდვილი, პირანდელი სახეები. მან შეძლო მოეძებნა რომანის საკვანძო ადგილებ, გადაეტანა ისინი პიესაში და ამ გზით შეექმნა ძლიერი სცენიური ნაწარმოები.

მთავარ როლს სპექტაკლში ასრულებს საქ. სსრ დამსახურებული არტისტი ა. ლესინიანი (სუმბატ). იგი შესანიშნავია ამ რთული ფსიქოლოგიური განცდებით აღსავსე როლში. მსახიობი ზომიერი თამაშით იმდროინდელი პროგრესული ინტელიგენტის მიმზიდველია და დამაჯერებელ სახეს ჰქმნის.

მიქაელის როლს ასრულებს მსახიობი ბ. ნერსესიანი. ეს უფროსი ძმის—სუმბატის საწინააღმდეგო ტიპია. ფულმა იგი გადაგვარებისა და გახრწნილების გზაზე დააყენა, ის უგულვებელყოფს ყველაფერს საზოგადოებრივს და მხოლოდ პირადი ანგარების ინტერესით იხელავს მოვლენებს. მსახიობი ბ. ნერსესიანი ამ როლში კარგია, იგი ნათელი ფერებით იძლევა გადაგვარებული ახალგაზრდის სახეს.

პიესაში ერთ-ერთი მთავარი მოქმედი პირია სათნო და კეთილი გულის, ლამაზი იდეალება და თავდაჭერილი გრძნობების ახალგაზრდა ქალი შუშანიკი. ამ როლში სანტერესოა მსახიობი ე. ამირბეგიანი. იგი ქმნის ახალგაზრდა ქალიშვილის დამახასიათებელ სახეს.

მსახიობები ქაჯვორიანი (ისაკ), ალავერდიანი (სარაფონ გასპარიჩ), მელიქიანი (ფოსკეჰატი), აკოფიანი (მართა მარუთხანიანი), გალუსტიანი (პეტროს), სამურლიშიანი (ანუშ) და პაპოვიანი (არშაკ) კარგად ასრულებენ თავიანთი როლებს და ხელს უწყობენ სპექტაკლის საერთო წარმატებას.

სპექტაკლის დამდგმელს, ახალგაზრდა რეჟისორს ფ. ბეიკიანს დიდი შრომა დაუხარჯავს გამართული სპექტაკლის შესაქმნელად. იგი ღრმად ჩასწვდომია ეპოქას.

კარგია მხატვრული დაფორმება, შესრულებული მხატვარ რ. ნალბანდიანის მიერ. მხატვარს სისწორით გადმოუცია წარსული ეპოქა და იმდროინდელი ბურჟუაზიული ყოფის სურათები.

არტ. დავითიანი

ქრონიკა

ი. გრიშაშვილის საიუბილეო საღამო გათუშული

12 თებერვალს აჭარის სახელმწიფო თეატრში ჩატარდა პოეტ იოსებ გრიშაშვილის საიუბილეო საღამო. საღამო შესავალი სიტყვით გახსნა აჭარის ასსრ სახკომსაბჭოსთან არსებული ხელოვნების საქმეთა სამმართველოს თავმჯდომარემ ამხ. დ. დუმბაძემ.

მოხსენება გრიშაშვილის პოეზიის შესახებ გააკეთა დოც. ნ. კანდელაკმა.

სიტყვებით გამოვიდნენ საქ. საბჭოთა მწერლების კავშირის აჭარის განყოფილების პასუხისმგებელი მდივანი პ. ლორია, აჭარის სახ. თეატრის დირექტორი და სამხატვრო ხელმძღვანელი ა. ჩხარტიშვილი, ბათუმის სამასწავლებლო ინსტიტუტის დირექტორი ამხ. ვ. ქემხაძე და ბათუმის სკოლების მასწავლებელი.

შემდეგ სიტყვით გამოვიდა პოეტი ი. გრიშაშვილი, რომელმაც მხურვალე მადლობა გადაუხადა დამსწრეთ გულთბილი მიღებისათვის. სიტყვის დასასრულს პოეტმა წაიკითხა რამდენიმე საკუთარი ლექსი.

დასასრულ გაიმართა კონცერტი.

გრიშაშვილისადმი მიძღვნილი ლექსებით გამოვიდნენ პოეტები ნ. მალაზონია, პ. რურუა და შ. როყვა. პოეტმა გ. სალუქვაძემ წაიკითხა ი. გრიშაშვილის ლექსის „რა კარგი ხარ, რა კარგი“-ს საკუთარი რუსული თარგმანი.

გრიშაშვილის ლექსები წაიკითხეს მსახიობებმა ნ. წერეთელმა, ნ. ფხაკაძემ, მ. ქორელმა, შ. გეგეჭკორმ, ლ. სვანელმა, პ. იწყირველმა, და ვლ. მახარაძემ.

გრიშაშვილის ლექსებზე დაწერილი რომანსები შეასრულა ნ. კუხალეიშვილმა.

კონცერტში მონაწილეობდა აჭარის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლი საქ. სსრ დამსახურებული არტისტის მ. კუხიანიძის ხელმძღვანელობით.

მედლების „კავკასიის დაცვისათვის“ გადაცემა ლიტერატურის მუშაკებისათვის

ამ დღეებში საზეიმო ვითარებაში გადაეცათ მედლები „კავკასიის დაცვისათვის“ ქალ. ქუთაისში მცხოვრებ ლიტერატურისა და მეცნიერების მუშაკთა ერთ ჯგუფს. მშრომელთა დეპუტატების ქუთაისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარემ ამხ. ბ. ლომიძემ მედლები ჩაადასცა გიორგი გიასელს, კონსტ. მაქველიას, ქს. კვანტრეს, მ. კანდელაკს, ლ. ჭელიძეს, გრ. ხაჟალიას, ა. ბოჭორიშვილს, ს. ყარსანიძეს, გრ. დეკანაძეს, ი. საღირაძეს, ნ. გაბადაძეს, ვ. გოშხეთელიანს, ა. სულავას, მიხ. სოვეტოვს, ი. ხათრიანეს, ა. ყარტოზიას, ელ. ბერიგოლიას და სხვებს.

დაჯილდოვებულთა სახელით სიტყვა წარმოსთქვა პედაგოგიური ინსტიტუტის დირექტორმა დოცენტმა ლ. ჭელიძემ.

დისპუტი „ირმის ხევის“ გარშემო

5 თებერვალს აჭარის სახელმწიფო თეატრში მოეწყო დისპუტი „ირმის ხევის“ დადგმის გარშემო.

მოხსენება — „ირმის ხევი“ აჭარის სახელმწიფო თეატრში—წაიკითხა ამხ. ილია რურუამ. თანამოხსენებით გამოვიდა სპექტაკლის დამდგმელი რესპუბლიკის ხელოვნების დამს. მოღვაწე რეჟისორი შ. ინასარიძე.

მოხსენების გარშემო გამართულ კამათში მონაწილეობა მიიღეს მწერალმა პ. ლორიამ, თეატრის სამხატვრო ხელმძღვანელმა რეჟისორმა ა. ჩხარტიშვილმა, ნ. ალანიამ და სხვ.

როგორც მომხსენებელმა, ისე კამათში გამოსულმა ამხანაგებმა დადებითი შეფასება მისცეს აჭარის სახელმწიფო თეატრის აღნიშნულ დადგმას.

აკაკის ხსოვნის საღამო

8 თებერვალს აჭარის საბჭოთა მწერლების სახლში შესდგა აკაკი წერეთლის გარდაცვალების ოცდაათიწლისთავისადმი მიძღვნილი საღამო.

საღამო შესავალი სიტყვით გახსნა მწერალმა პ. ლორიამ.

აკაკის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ მოხსენება გააკეთა პოეტმა ნ. მალაზონიამ, სიტყვით გამოვიდა რეჟისორი გ. მრავლაძე.

აკაკისადმი მიძღვნილი ლექსები წაიკითხეს პოეტებმა ნ. მალაზონიამ, პ. რურუამ, შ. როყვამ და ე. დოლიძემ, პოეტმა გ. სალუქვაძემ წაიკითხა მის მიერ რუსულად თარგმნილი აკაკის ლექსი „გაზაფხული“.

ახალი დადგმები სიღნაღის სახელმწიფო თეატრში

მიმდინარე სეზონის დასაწყისში სიღნაღის სახ. თეატრმა მაყურებელს ორი ახალი დადგმა უჩვენა: ვ. ტურიაშვილის „ალა შტრახი“ და ვ. შალიკაშვილის „უნიადაგონი“.

ამ დღეებში თეატრი მაყურებელს უჩვენებს მესამე პრემიერას — „ადვოკატი პატელენი“ (ფრანგული კომედია), რომელსაც სდგამს რეჟისორი ფბანისონია.

მარტის ბოლოს ნაჩვენები იქნება ვ. კანდელაკის „ლევანუხუს ხმალი“. პარალელურად თეატრის ხელმძღვანელი მ. იარალი მუშაობს ს. შანშიაშვილის „ხევის ბერი გოჩას“ დადგმაზე.

ბ. ჩხეიძის მოთხრობის „ომგადახდილის“ განხილვა

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის ქუთაისის განყოფილებაში მოეწყო მწერალ ბორის ჩხეიძის მოთხრობის „ომგადახდილის“ საჯარო განხილვა. მოთხრობის წარჩევაში მონაწილეობა მიიღეს მწერლებმა, მეცნიერ-მუშაკებმა და მკითხველებმა.

„ომგადახდილის“ ირგვლივ მოხსენებით გამოვიდა ფიროსმანი სამხარაძე, მომხსენებელმა ვრცლად დაახასიათა მოთხრობის მხატვრული ღირსებანი; მან ილაპარაკა იმ აქტუალურ კითხვებზე, რომელთა აღძრვით მოთხრობამ მკითხველის მოწონება დაიმსახურა.

განხილვაში აქტიური მონაწილეობა მიიღეს მწერლებმა ნ. ფურცხვანიძემ, ვ. გუგუშვილმა, ა. ბურჯალიძემ, ალ. შანიძემ, შ. ყაციტელაშვილმა, აგრეთვე პედინსტიტუტის მეცნიერ-შუშაკებმა: კ. მეძველიამ, მ. მახათაძემ, ქს. კვანტრემ, შ. ალავიძემ, ვ. ლალიაშვილმა და სხვ.

* * *

ბ. ჩხეიძის ხსენებულმა მოთხრობამ მკითხველი მასების ყურადღება მიიპყრო. ეს ნათლად სჩანს იმ წერილებიდან, რომლებსაც მკითხველები გვიგზავნიან. მწერალთა კავშირის სახელზე ამ დღეებში მიღებულ იქნა ფრონტიდან დაბრუნებული მებრძოლების წერილი, რომელშიაც სხვათა შორის აღნიშნულია:

„წავიკითხეთ გაზეთ „ლიტერატურა და ხელოვნებას“ 1945 წლის 1 და2 №-ებში ბოთავსებული მოთხრობა „ომგადახდილი“ — ბორის ჩხეიძისა. მოთხრობამ ჩვენზე წარუშლელი შთაბეჭდილება დასტოვა.

ჩვენ ვმონაწილეობდით გერმანელ დამპყრობთა წინააღმდეგ ბრძოლებში და მით უმეტეს გვაღფრთოვანებს ის, რომ ჩვენი თანამემამულე მწერლები ესოდენ დამაჯერებლად და ღრმა განცდით სწერენ სამამულო ომის თემაზე.“

წერილს ხელს აწერენ ვლადიმერ გელაშვილი და სამსონ გუგუბერიძე.

„შემოსავლიანი ადგილი“

მოზარდ მაყურებელთა ქართულ თეატრში

თბილისის მოზარდმაყურებელთა ქართულმა თეატრმა თავის მაყურებელს მორიგ პრემიერად უჩვენა ოსტროვსკის კომედია „შემოსავლიანი ადგილი“.

„შემოსავლიან ადგილში“ ნაჩვენებია ოჯდრიონდელ მოხელეთა ცხოვრება, მათი სულიერი სიმახინჯე. მასში ავტორმა ღრმა საზოგადოებრივი მოტივები ჩააქსოვა. აქ ყოფილი წვრილმანებიც გაბატონებული საზოგადოებრივი ყოფის უშუალო გამოსახვა ემახტრებიან.

ჩვენის აზრით მოზარდთა თეატრის ნორჩი მაყურებლისთვის მთლიანად მისაწვდომი არ არის ოსტროვსკის გენიალური კომედიის დადასტური. ამიტომაა, რომ წარმოდგენის მსვლელობის დროს მოზარდი მაყურებელი აღიქვამს მხოლოდ მსახიობის მიერ შესრულებულ როლს ან რომელიმე სცენის გარეგან მოვლენებს.

გამოდიოდა რა მაყურებლის სპეციფიკიდან, დამდგმელ — რესპუბლიკის სახალხო არტისტს ალ. თაყაიშვილს უმთავრესად ხაზი ისეთ ამბებისათვის გაუსვამს, რომლებიც ბავშვებისათვის მისაწვდომი იქნებოდა, რის გამოც გარეგნულმა ეფექტიურობამ ალაგ-ალაგ დაჩრდილა პიესის იდეური მხარე.

„შემოსავლიანი ადგილის“ მთავარი მომქმედი პირი ეადოვია. ავტორს ეადოვი საპით გამოყვანილი ჰყავს მაჩინდელი რუსეთის მოწინავე ინტელიგენციის ერთი ნაწილი თავისი დადებითი და სუსტი მხარეებით. პიესის მთელი ღერძი ეადოვის ირგვლივ ტრიალებს და წარმოდგენის გამარჯვება დიდად არის დამოკიდებული ეადოვის როლის შემსრულებელზე. მსახიობი სიმონ გამრეკელი (ეადოვი) მეხუთე მოქმედებაში აღფრთოვანებით წარმოსთქვამს ცნობილ მონოლოგს, იგი ერთგვარ ეფექტსაც აღწევს, მაგრამ საერთოდ მისი ეადოვი სატირა, ნერვიული კაცის შთაბეჭდილებას სტოვებს. მსახიობს გაუბრალოებული აქვს ეადოვის სახე და არა გვჯერათ მისი მეამპოხე სულისა. კარგია მსახიობი ნიკოლოზ ხორავა ვიმშვეკის როლში. ნ. ხორავა ვიშნევეკი ზვიადი და ცინიკოსი მოხუცია. მისი ნაბიჯი მტაცეცა. გამოხედვა კი—პირქუში, მაგრამ როცა უკანასკნელ მოქმედებაში ვიშნევეკის ვხედავთ დამარცხებულსა და განადგურებულს, მსახიობს სახეც თითქოს უფრო დაბერებული აქვს, ნაბიჯიც არეული და წელშიაც მოხრილია იგი.

დანარჩენ შემსრულებელთა შორის გამოირჩევიან: ვასილ მაჩაიძე (ბელოგუბოვი), დარეჯან ძნელაძე (იულინკა) და ალექსანდრე კაკაბაძეშვილი (იუსოვი)

ვასილ მაჩაიძეს ძირითადში სწორად აქვს გაგებული ბელოგუბოვის როლი. ამ ხასიათის ძირითადი რაობა ოსტროვსკიმ მშვენივრად გვიჩვენა თვით ბელოგუბოვის სიტყვებში, რომელსაც იგი ეადოვის მისამართით ამბობს: — „მის ადგილზე სხვა კაცი, უფრო მგრძნობიერი, არისტრახ ვლადიმერიჩს ფეხაკაკმელს ეშმენდავად დაუდგებოდა“. ვ. მაჩაიძის ბელოგუბოვი კარიერისტი ადამიანია, რომელიც ეზნის მისაღწევად არაფერს ერიდება. იგი უაღრესად მლიქვნელი კაცის განსაჯიერეზა. ახალგაზრდა მსახიობმა მომავალში დიდი ყურადღება უნდა მიაქციოს მეტყველების დამუშავებას. ხშირად იგი სიტყვის ბოლო ბგერებს ჰკვეცავს, ახრს არ ამთავრებს.

ახალგაზრდა მსახიობმა დარეჯან ძნელაძემ იულინკას როლში კარგი აქტიორული მონაცემები გამოამჟღავნა. დ. ძნელაძის იულინკა ლამაზი, ცბიერი და ფუქსავატი გოგონაა. განსაკუთრებით მოსაწონია მსახიობი მეორე მოქმედებაში ბელოგუბოვთან. თითქოს გულწრფელად უწყრება იგი თავის საქმრეს, მაგრამ მოაბრუნებს თუ არა მაყურებლისაკენ სახეს, ვაშინვე ბაგეებზე ცბიერების ღიმილი გადაეკვრება. მეოთხე მოქმედებაში იულინკა მდიდარ ბელოგუბოვის ცოლია. იგი კარგად იფერებს ლამაზ მორთულობას.

ალექსანდრე კაკაბაძეშვილი, როგორც გარეგნულად, ისე შინაგანად სწორად გადმოგვცემს იუსოვის ხასიათის ბუნებას. თავისი უფროსის წინაშე იგი მლიქვნელი და თავდაბალია, ხელქვეითის მიმართ კი ზედმეტად ამაყი. ალ. კაკაბაძეშვილის იუსოვი აქტიორულად კარგად შესრულებული მხატვრული სახეა.

მსახიობ თამარ თვალიაშვილს კი, ჩვენის აზრით, სწორად არა აქვს გაგებული პოლინის როლი. მსახიობის მიერ შესრულებული პოლინა სულელ გოგონათ მოსჩანს. ოსტროვსკის მიხედვით კი იგი გულბრყვილო, მოიაყვარულე, მაგრამ გამოუცდელი და სუსტი ნებისყოფის გოგონაა.

მსახიობი მერი ეგრნელი (კუკუშკინა) დამაჯერებლად გვიჩვენებს კაპასი მოხუცი ქალის ბუნებას.

თამარ კანდელაკის მიერ შესრულებული ანა პავლოვნა მკრთალია. შეიძლება ამაში ბრალი დამდგმელს მიუძღოდეს, რომელმაც პიესაში ანა პავლოვნას საუკეთესო და ფაქიზი ადგილები ამოიღო და მით როლს სანაცოცხლო ძარღვი წაართვა.

დასუეტევი კომედიაში ეპიზოდური როლია. მსახიობი ალექსანდრე თაბორიძე კარგად ასრულებს ამ როლს. მის საუბარში ულოდოვთან იგრძნობა ცხოვრებასთან ბრძოლაში დამარცხებული, მაგრამ გულით გაურყვნელი ადამიანის სულიერი ტკივილები.

ცოცხლად თამაშობს ლია ფერაძე სტეშას პატარა როლს. კარგია ვლადიმერ ჭიჭინაძე ვასილის როლში.

დამაკმაყოფილებელია ალ. მიქელაძის თარგმანი.

გემოვნებითაა გაფორმებული სპექტაკლი მხატვარ ნ. კილასონიძის მიერ.

გივი გოგიჩაიშვილი

მსახ. ა. კაკაბაძეშვილი (იუსოვის როლში), დ. ძნელაძე (იულინკას როლში), ნ. ხორავა (ვიშნევსკის როლში), ს. გამრეკელი (ეადო ვის როლში).

სარედაქციო კოლეგია:
ო. ეგაძე, გ. ნატროშვილი (პ.-მგ. რედაქტორი), შ. რადიანი, გ. ქიქოძე, ს. ჩიქოვანი, ვ. წულუკიძე, მ. ჯიაურელი.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, მაჩაბლის ქუჩა, № 13. ტელეფონი 3-47-10. **გამომცემლობა „საბჭოთა მწერალი“.**

ფფ 00246

ტ. პ. ბერიას სახელობის პოლიგრაფიული კომბინატი „კომუნისტი“.